

Wittgensteinarkivet ved Universitetet i Bergen:
Bakgrunn, prosjektplan og
årsrapport for 1990

The Wittgenstein Archives at the University of Bergen:
Background, Project Plan, and
Annual Report 1990

**Skriftserie fra
Wittgensteinarkivet ved
Universitetet i Bergen
Nr 2, 1991**

**Working Papers from the
Wittgenstein Archives at
the University of Bergen
No 2, 1991**

Wittgensteinarkivet ved Universitetet i Bergen

Wittgensteinarkivet er et forskningsprosjekt ved Filosofisk institutt ved Universitetet i Bergen. Prosjektet ble startet 1. Juni 1990. Dets hovedmålsetting er å gjøre Ludwig Wittgensteins etterlatte skrifter tilgjengelige for forskning. Wittgensteinarkivet arbeider med sikte på: (1) å produsere en komplett, maskinleselig versjon av Ludwig Wittgensteins etterlatte skrifter, (2) å utvikle programvare for presentasjon, gjenfinning og analyse av tekstene i vitenskapelig arbeid, (3) å stille de maskinleselige tekstene og analyseredskapene til disposisjon for vitenskapelig ansatte ved Universitetet i Bergen og gjestende forskere.

The Wittgenstein Archives at the University of Bergen

The Wittgenstein Archives is a research project at the Department of Philosophy at the University of Bergen. Established in June 1990, its main purpose is to make Ludwig Wittgenstein's collected writings available for research. To serve this purpose, the Wittgenstein Archives will (1) produce a machine-readable transcription of Ludwig Wittgenstein's manuscripts, (2) supply tools for computer-assisted display and analysis of the textual corpus, and (3) give Wittgenstein scholars, domestic and foreign, access to the transcriptions produced.

Working papers from the Wittgenstein Archives at the University of Bergen

Editorial Board: Claus Huitfeldt
                         Kjell S. Johannessen
                         Tore Nordenstam

Editorial Address: The Wittgenstein Archives at
                         the University of Bergen,
                         Strømgaten 53,
                         N-5007 Bergen,
                         Norway

tel: +47-5-21 29 50
fax: +47-5-32 27 57
E-mail: Huitfeldt@cc.uib.no

Cover photo: © Knut Erik Tranøy

Wittgensteinarkivet ved Universitetet i Bergen

Wittgensteinarkivet ved Universitetet i Bergen:
Bakgrunn, prosjektplan og
årsrapport for 1990

The Wittgenstein Archives at the University of Bergen:
Background, Project Plan, and
Annual Report 1990

Bergen 1991

ISBN 82-91071-01-4

ISSN 0803-3137

*Skriftserie fra
Wittgensteinarkivet ved
Universitetet i Bergen
Nr 2, 1991*

Copyright:
© Wittgensteinarkivet
ved Universitetet i Bergen

INNHold

I.	Kort prosjektpresentasjon	1
II.	Bakgrunn	3
	1. Wittgensteins etterlatte skrifter	3
	2. Det norske Wittgensteinprosjektet	3
	3. Opprettelsen av Wittgensteinarkivet ved Universitetet i Bergen	4
III.	Prosjektplan	6
	1. Målsetting	7
	2. Organisasjon og ledelse	7
	3. Personale og arbeidsfordeling	8
	4. Lokalisering, administrative rutiner og infrastruktur	9
	5. Fremdriftsplan	10
	6. Budsjett for perioden 01.06.90-31.12.93	13
	7. Finansierungsplan for perioden 01.06.90-31.12.93	14
IV.	Årsrapport for 1990	16
	1. Personale	16
	1.1 Ansatte og ansettelsesforhold	
	1.2 Arbeidsmengde	
	1.3 Arbeidsfordeling	
	2. Administrasjon og infrastruktur	17
	2.1 Prosjektstyret	
	2.2 Løpende administrativt arbeid	
	2.3 Intern opplæring	
	2.4 Lokaler	
	2.5 Utstyr	
	2.6 Litteratur	
	3. Systemutvikling	20
	3.1 Registreringsstandard	
	3.2 Spesialutviklet programvare	
	3.3 Tilpassing av generell programvare	
	3.4 Kartlegging og testing av annen programvare	
	4. Tilrettelegging og bearbeiding av tekst	21
	4.1 Primærkilder	
	4.2 Katalogisering	
	4.3 Konvertering	
	4.4 Primærregistrering	
	4.5 Korrektur og ferdigstilling	
	4.6 Status	
	5. Forskning	23
	5.1 Egen forskning	
	5.2 Gjesteforskere	
	6. Skriftlige arbeider	24
	6.1 Egne arbeider	
	6.2 Gjesteforskeres arbeider	
	7. Faglig kontakt og samarbeid	25
	7.1 Reiser	
	7.2 Prosjektpresentasjoner og popularisering	
	7.3 Andre faglige kontakter og samarbeidstiltak	
	8. Arrangementer	26
	8.1 Egne arrangementer	
	8.2 Bidrag til andre arrangementer	
	9. Regnskap	26
	10. Oppsummering og vurdering	27

CONTENTS

I.	Brief Presentation of the Project	29
II.	Background	32
	1. Wittgenstein's Nachlaß	32
	2. The Norwegian Wittgenstein Project	33
	3. Establishment of the Wittgenstein Archives at the University of Bergen	33
III.	Project Plan	36
	1. Objectives	37
	2. Organization and Management	37
	3. Personnel and Division of Labour	38
	4. Premises, Administrative Routines and Infrastructure	40
	5. Progress Plan	41
	6. Budget for the Period 01.06.90-31.12.93	44
	7. Financing Plan for the Period 01.06.90-31.12.93	45
IV.	Annual Report 1990	47
	1. Personnel	47
	1.1 Employees and Conditions of Employment	
	1.2 Work Load	
	1.3 Divison of Labour	
	2. Administration and Infrastructure	49
	2.1 The Project Board	
	2.2 Daily Administrative Work	
	2.3 Staff Training	
	2.4 Premises	
	2.5 Equipment	
	2.6 Library Aquisitions	
	3. System Development	52
	3.1 Registration Standard	
	3.2 Specialized Software	
	3.3 Adaptation of General Software	
	3.4 Surveying and Testing Other Software	
	4. Adapting and Preparing the Texts	53
	4.1 Primary Sources	
	4.2 Cataloging	
	4.3 Conversion	
	4.4 Primary Registration	
	4.5 Proof-reading and Completion	
	4.6 Status	
	5. Research	55
	5.1 Own Research	
	5.2 Visiting Scholars	
	6. Written Works	56
	6.1 Own Works	
	6.2 Works by Visiting Scholars	
	7. Scholarly Contacts and Cooperation	56
	7.1 Travels	
	7.2 Project Presentations and Promoting	
	7.3 Other Scholarly Contacts and Cooperation	
	8. Arrangements	58
	8.1 Own Arrangements	
	8.2 Participation in Other Arrangements	
	9. Accounts	58
	10. Summary and Evaluation	59

I. Kort prosjektpresentasjon

Den østerrikske filosofen Ludwig Wittgenstein (1889-1951) publiserte i sin levetid bare ett eneste filosofisk verk, Tractatus Logico-Philosophicus. Da han døde, etterlot han seg upubliserte manuskripter på mer enn 20.000 sider.

Siden har store deler av hans etterlatte skrifter blitt publisert i bokform. Disse bøkene har sammen med Tractatus lagt grunnlaget for Wittgensteins anerkjennelse verden over som en av vårt århundres mest markante og innflytelsesrike filosofer. Fremdeles er det imidlertid betydelige deler av skriftene som ikke er publisert.

Målsetting og bakgrunn

Målsettingen til Wittgensteinarkivet ved Universitetet i Bergen er:

- å produsere en komplett, maskinleselig versjon av Ludwig Wittgensteins etterlatte skrifter
- å utvikle programvare for presentasjon og analyse av tekstene i vitenskapelig arbeid
- å stille de maskinleselige tekstene og analyseredskapene til disposisjon for vitenskapelig ansatte ved Universitetet i Bergen og gjestende forskere

Fordi tekstene legges til rette på datamaskin, vil det være mulig å behandle dem med programmer for edb-assistert tekstanalyse. Dermed vil det være enkelt å presentere tekstene i ulike formater og å foreta raske oppslag, søk og utvalg.

Det vil f.eks. være mulig å fremstille alfabetiske eller frekvenssorterte ordlister og konkordanser av ulike slag på meget kort tid. Ved hjelp av søkeprogrammer vil man på et øyeblikk kunne finne bestemte tekstdeler som ord, setninger, sider og avsnitt. Tekstene vil kunne presenteres i renskrevet form, i ulike formater tilpasset ulike forskningsoppgaver.

Wittgenstein omarbeidet ofte sine manuskripter flere ganger. De er fulle av overstrykninger, rettelser, alternativer, innskudd, henvisninger og lignende. For å kunne gjengi tekstene på en så fullstendig og kildetro måte som mulig utarbeider Wittgensteinarkivet en egen registrerings-standard, - et såkalt kodesystem. Derfor blir det også utviklet spesialprogramvare som er istand til å utnytte dette kodesystemet i presentasjon og analyse av tekstene.

Wittgensteinarkivet ved Universitetet i Bergen ble opprettet i 1990. Men arbeidet med tilrettelegging av Wittgensteins etterlatte skrifter i Norge startet allerede i 1981, med opprettelsen av Det norske Wittgensteinprosjektet. Dette prosjektet var et samarbeidstiltak mellom landets fire filosofiske institutter. I 1984 ble prosjektet lagt til NAVFs edb-senter for humanistisk forskning. Prosjektet ble avsluttet i 1987.

Wittgensteinarkivet ved Universitetet i Bergen har fått overta produktene fra Det norske Wittgensteinprosjektet. Disse produktene omfatter bl.a. transkripsjoner av ca 3.200 sider, og utgjør en vesentlig forutsetning for Wittgensteinarkivets videre arbeid.

Fremdriftsplan

Wittgensteinarkivet ved Universitetet i Bergen ble startet 1. juni 1990, foreløpig for en periode på tre og et halvt år. Ved utløpet av denne perioden skal transkripsjoner av 7.500 sider og de viktigste delene av programvaren foreligge. Fra 1. september 1991 vil prosjektet ta imot gjesteforskere.

På grunnlag av en ekstern evaluering i 1993 vil Universitetet ta stilling til om prosjektet skal fullføres i løpet av en periode på ytterligere to og et halvt år.

Organisering

Wittgensteinarkivet ved Universitetet i Bergen arbeider på grunnlag av en tillatelse fra Wittgensteins litterære testamentforvaltere, profesorene G.E.M. Anscombe (Cambridge), Anthony Kenny (Oxford), Peter Winch (Urbana-Champaign, Illinois) og Georg Henrik von Wright (Helsingfors).

Wittgensteinarkivet ble opprettet av Det akademiske kollegium ved Universitetet i Bergen. Det er organisert som et delvis eksternt finansiert forskningsprosjekt ved Filosofisk insti-tutt. Prosjektet har sitt eget budsjett og sitt eget styre.

Prosjektstyrets leder er professor Beatrice Sandberg, Germanistisk institutt. Prosjektansvarlig ved Filosofisk institutt er professor Tore Nordenstam.

Wittgensteinarkivet er samlokalisert med Norsk Termbank (Nordisk institutt), og samarbeider med Norsk Termbank om administrative og edb-relaterte tjenester.

Finansiering

Universitetet i Bergen mottok i 1990 økonomisk støtte til prosjektet fra Meltzerfondet (Bergen) og Nansenfondet (Oslo).

Personale

I 1990 hadde Wittgensteinarkivet følgende personale: Stipendiat Claus Huitfeldt var daglig leder for prosjektet og ansvarlig for registreringsstandard og systemutvikling. Konsulent Alois Pichler foresto transkripsjonsarbeidet. Førsteamanuensis Dinda L. Gorlée var rådgiver for prosjektet i almenlingvistiske spørsmål.

Prosjektet mottok dessuten faglig assistanse fra stipendiat Josef G.F. Rothhaupt, som var gjesteforsker ved prosjektet.

II. Bakgrunn

1. Wittgensteins etterlatte skrifter

Interessen for den østerrikske filosofen Ludwig Wittgenstein (1889-1951) er ikke begrenset bare til faget filosofi - også i psykologi, informasjonsvitenskap, logikk, matematikk, og generelt innenfor språk- og litteraturvitenskapene og i samfunnsvitenskapene er hans synspunkter gjenstand for vedvarende oppmerksomhet og diskusjon.

Wittgenstein utga i sin levetid bare ett eneste filosofisk verk, Tractatus Logico-Philosophicus (1921). Dette verket alene er nok til å sikre ham en sentral plass i vårt århundres filosofihistorie. Nettopp derfor knytter det seg stor interesse til de ca 20.000 sider upubliserte manuskripter han etterlot seg ved sin død i 1951.

Siden har Wittgensteins litterære testamentforvaltere, G.E.M. Anscombe, Rush Rhees og Georg Henrik von Wright, stått for utgivelsen av store deler av de etterlatte skriftene i bokform. Disse bøkene har sammen med Tractatus lagt grunnlaget for Wittgensteins anerkjennelse verden over som en av vårt århundres mest markante og innflytelsesrike filosofer.

Suhrkamps "Werkausgabe in 8 Bänden", som omfatter nesten alt som er utgitt av Wittgensteins skrifter i bokform, utgjør idag ca 3.500 trykte boksider. Fremdeles er det altså betydelige deler av de etterlatte skriftene som ikke er publisert.

Dette er imidlertid ikke til å undres over, når en tar i betraktning at Wittgensteins manuskripter er fulle av overstrykninger, rettelser, alternativer, innskudd, henvisninger og lignende, og at han dessuten ofte omarbeidet sine manuskripter flere ganger, slik at mange av tekstene er mer eller mindre omfattende bearbeidelser av andre tekster. Å redigere dette materialet for utgivelse i sin helhet i bokform med angivelse av alle detaljer i originaltekstene, er derfor en ytterst krevende oppgave, såvel faglig som økonomisk.

Wittgensteins litterære testamentforvaltere innledet i 1970-årene et samarbeid med en forskergruppe ved Universitetet i Tübingen. Prosjektet ble ledet av professor H.J. Heringer og Hr. M. Nedo, og hadde som formål å legge grunnlaget for en historisk-kritisk samlet utgave av Wittgensteins etterlatte skrifter i bokform. Prosjektet ble imidlertid nedlagt i 1980, uten at dets arbeid hadde ført til noen utgivelse. Hr. Nedo har senere fortsatt arbeidet, siden 1980 i Cambridge.

2. Det norske Wittgensteinprosjektet

I Norge startet arbeidet med tilrettelegging av Wittgensteins etterlatte skrifter allerede i 1981, med opprettelsen av Det norske Wittgensteinprosjektet. Dette prosjektet var et samarbeidstiltak mellom landets fire filosofiske institutter. I 1984 ble prosjektet lagt til

NAVFs edb-senter for humanistisk forskning. Prosjektet var finansiert utelukkende fra norske kilder, hovedsaklig av Norges allmennvitenskapelige forskningsråd (NAVF).

Dette prosjektet tok ikke sikte på noen bokutgivelse, men på å tilrettelegge skriftene i maskinleselig form, dvs. for datamaskin. Det norske Wittgensteinprosjektet transkriberte ca 3.200 sider og utviklet spesialprogramvare for presentasjon, indeksering og søking i materialet.

Prosjektet hadde imidlertid ikke sikret seg noen rett til å distribuere kopier av materialet. I 1984 mottok prosjektet tilleggsmateriale på mer enn 4.000 sider fra medlemmer av det tidligere Tübingenprosjektet. Rettighetene til dette materialet var omstridt. Uklarhetene gjorde det også vanskelig å avklare Det norske Wittgensteinprosjektets rett til å distribuere eget materiale. Uten en slik rett viste det seg umulig å finansiere fortsatt virksomhet. Det norske Wittgensteinprosjektet ble avsluttet i 1987, uten at noen av dets produkter var gjort generelt tilgjengelig for forskere.

For nærmere informasjon om Det norske Wittgensteinprosjektet, se "The Norwegian Wittgenstein Project. Report 1988", Claus Huitfeldt and Viggo Rossvør, Report Series from the Norwegian Computing Centre for the Humanities, 44 (ISBN 82-7283-052-3).

3. Opprettelsen av Wittgensteinarkivet ved Universitetet i Bergen

Claus Huitfeldt, som hadde fungert som daglig leder for Det norske Wittgensteinprosjektet i perioden 1985-87, tok i september 1989 kontakt med direktøren ved Universitetet i Bergen og forslo opprettelse av et Wittgensteinarkiv ved institusjonen.

Etter behandling av forslaget ved Filosofisk institutt 02.11.89 og Det historisk-filosofiske fakultet 14.11.89 vedtok Det akademiske kollegium 24.11.89 å opprette en interimsgruppe som fikk i oppdrag å forberede saken for endelig behandling.

Interimsgruppen besto av professor Orm Øverland (Engelsk institutt), professor Tore Nordenstam (Filosofisk institutt), amanuensis Ivar Utne (Nordisk institutt), rådgiver Oddmund Søylen (administrasjonen), og stipendiat Claus Huitfeldt (Filosofisk institutt). Øverland var interimsgruppens formann og Huitfeldt fungerte som dens sekretær.

I brev av 12.01.90 til Wittgensteins testamentforvaltere, som etter Rush Rhees' død i 1989 foruten professor G.E.M. Anscombe og professor Georg Henrik von Wright også inkluderte professor Peter Winch, orienterte interimsgruppen testamentforvalterne om de foreløpige planer og foreslo følgende:

- "1. The Wittgenstein Archives at the University of Bergen may register on computer storage media all of Ludwig Wittgenstein's posthumous writings to which your copyright pertains.
2. The Wittgenstein Archives at the University of Bergen may give scholars at the University of Bergen and its visitors access to the transcriptions stored in machine readable form on location in Bergen.

Our conditions would be the following:

- a. Copies of the transcriptions produced in Bergen will not be distributed to other parties.
- b. Paper printouts of the transcriptions produced in Bergen will be distributed to the literary executors, under the condition only that any further distribution or commercial use should be discussed with us.
- c. The Wittgenstein Archives at the University of Bergen does not intend to publish or make commercial use of its transcriptions. Should, however, this seem desirable in the future, it is understood that publication can only be done with the agreement of the copyright holders."

Testamentforvalternes svar av 23.01.90 lyder som følger:

"The owners of the copyright in the Nachlass of the late Ludwig Wittgenstein: Professor G.E.M. Anscombe, Professor Peter Winch, and Professor Georg Henrik von Wright agree to the proposals 1. and 2. under conditions a., b., and c. of your letter to us of 12 January 1990. We should like to be kept informed of the membership of the committee appointed by your University to manage the Wittgenstein Archive, and of subsequent changes in its composition."

Interimgruppen henvendte seg til NAVF og ba om å få overført materiale fra Det norske Wittgensteinprosjektet, - dvs. prosjektets egen-produserte transkripsjoner på ca. 3.200 sider, programvare og dokumentasjon. Denne søknaden ble innvilget av NAVF i brev av 11.01.90.

Interimgruppen leverte også søknader om økonomisk støtte til NAVF, Meltzerfondet og Nansenfondet.

Parallelt med dette forberedende arbeidet utarbeidet Claus Huitfeldt utkast til en ny registreringsstandard, deltok på et møte i Text Encoding Initiative i Oxford i februar 1990, og påbegynte systemutvikling-sarbeid.

Georg Henrik von Wright besøkte Universitetet i Bergen i begynnelsen av april 1990 og fikk en grundig orientering om planene. I forbindelse med besøket holdt han en gjesteforelesning.

Interimgruppen leverte sin prosjektplan 26.02.90. Planen ble behandlet av Det historisk-filosofiske fakultet 19.04.90 og endelig vedtatt av Det akademiske kollegium i møte 03.05.90. Det akademiske kollegiums vedtak og prosjektplanen er gjengitt i sin helhet nedenfor (jfr. III).

III. Prosjektplan

Det akademiske kollegium ved Universitetet i Bergen gjorde i møte 3. mai 1990 følgende vedtak:

- "1. Det opprettes et Wittgensteinarkiv som et forskningsprosjekt ved Universitetet i Bergen for tidsrommet 01.06.90-31.12.93 i samsvar med forslag fra prosjektgruppen og universitetsdirektørens saksforelegg.
2. Spørsmålet om forlengelse av prosjektet vurderes bl.a. ut fra en faglig evaluering av arkivets virksomhet.
3. Det stilles kr 42.000,- til disposisjon for arkivet for 1990. Det arbeides videre med å skaffe ekstern finansiering av prosjektet.
4. Saken oversendes Filosofisk institutt for oppfølging."

Det forslaget fra prosjektgruppen som det refereres til i vedtakets punkt 1 inneholdt blant annet den prosjektplan av 26.02.90 som her følger.

Det akademiske kollegium sluttet seg til Det historisk-filosofiske fakultets forslag om at prosjektstyret skulle få følgende sammensetning:

- 2 medlemmer oppnevnt av og fra Filosofisk institutt
- 1 medlem fra Norsk Termbank oppnevnt av Nordisk institutt
- 2 medlemmer oppnevnt av Det historisk-filosofiske fakultet
- 1 medlem fra administrasjonen oppnevnt av universitetsdirektøren

Forøvrig innebar Det akademiske kollegiums vedtak ingen endringer i forhold til prosjektplanen slik den her foreligger.

Prosjektplan

1. Målsetting

Prosjektets primære målsetting er:

- å produsere en komplett, maskinleselig versjon av Ludwig Wittgensteins etterlatte skrifter
- å utvikle programvare for presentasjon og edb-støttet analyse av tekstene i vitenskapelig arbeid
- å stille de maskinleselige tekstene og analyseredskapene til disposisjon for vitenskapelig ansatte ved Universitetet i Bergen (UiB) og gjestende forskere

Sekundære mål er:

- å opparbeide generell kompetanse og utvikle generelt anvendbare registreringssystemer og programvare for tilrettelegging, bearbeiding og analyse av tekstlige primærkilder
- å bidra til en intensivering av samarbeidet mellom de relevante fagmiljøer ved UiB og internasjonal Wittgensteinforskning
- å etablere og videreutvikle et samarbeid mellom de edb-faglige miljøer ved UiB's historisk-filosofiske fakultet og edb-faglige miljøer som arbeider innefor nærliggende emneområder nasjonalt og internasjonalt, spesielt med det såkalte Text Encoding Initiative

2. Organisasjon og ledelse

Prosjektets navn er **The Wittgenstein Archives at the University of Bergen (WAB)**.

WAB er et delvis eksternt finansiert prosjekt ved Filosofisk institutt, med sitt eget budsjett og sitt eget prosjektstyre. Prosjektets ansatte har stemmerett ved Filosofisk institutt.

Prosjektet ledes av en daglig leder (NAVF-stipendiat Claus Huitfeldt) og en prosjektansvarlig (professor Tore Nordenstam). Styringsorgan for WAB er et Prosjektstyre med følgende sammensetning:

- 2 medlemmer oppnevnt av og fra Filosofisk institutt
- 1 medlem fra Norsk Termbank oppnevnt av Nordisk institutt
- 1 medlem oppnevnt av og fra Germanistisk institutt
- 1 medlem oppnevnt av Det historisk-filosofiske fakultet
- 1 medlem fra administrasjonen oppnevnt av Universitetsdirektøren

Prosjektstyret velger selv leder. Daglig leder av WAB er styrets sekretær.

Prosjektstyret fremmer budsjettforslag for WAB til overordnede styringsorganer og er ansvarlig for at framdriften av prosjektet er i samsvar med de vedtatte planer og budsjetter. Styringsgruppen rapporterer til overordnede styringsorganer med gjenpart til de institutter som er representert i prosjektstyret.

Professor Nordenstam vil, som prosjektansvarlig, ha anvisningsrett og vil bistå den daglige leder i faglige spørsmål. Rapporter til prosjektstyret om prosjektets framdrift bør være undertegnet av både daglig leder og den prosjektansvarlige.

WAB lokaliseres til Norsk Termbank (Nordisk institutt). WAB samarbeider med Norsk Termbank om edb-relaterte og løpende administrative tjenester.

Prosjektets eksternt finansierte budsjett administreres av Oppdragsavdelingen.

3. Personale og arbeidsfordeling

Til prosjektet knyttes tre stillinger:

- 1) Daglig leder i hel stilling
- 2) Konsulent i hel stilling
- 3) Fagkonsulent i halv stilling

Dessuten vil flere av de fast ansatte ved Filosofisk institutt knyttes til prosjektet.

Daglig leder har ansvar for prosjektets daglige drift og løpende administrasjon, samt utvikling og vedlikehold av programvare. Daglig leder må derfor foruten filosofisk kompetanse og noe administrativ erfaring ha høyt spesialiserte edb-faglige kunnskaper og ferdigheter.

Stipendiat Claus Huitfeldt har sagt seg villig til å fungere som prosjektets daglige leder, og har søkt NAVF om anledning til å få disponere 35-45% av sin arbeidstid til administrative og systemtekniske oppgaver. Resten av tiden vil benyttes til egen forskning.

Huitfeldts dr.art.-arbeid vil være knyttet både til de filosofiske og informasjonsteknologiske aspekter ved prosjektet. Huitfeldts egen forskning vil således også være et bidrag til prosjektets arbeid. Huitfeldt har utført et omfattende forarbeid til denne siden ved prosjektets virksomhet.

Konsulentens hovedoppgave vil være transkripsjon av tekst. Dessuten vil konsulenten utføre 1. korrekturlesing, samt noe forefallende kontorarbeid. Konsulenten må foruten ferdigheter i tekstbehandling eller

maskinskriving og noe kjennskap til Wittgenstein, ha solid tyskspråklig bakgrunn. Helst bør konsulenten selv være tyskspråklig. Stillingen vil derfor bli utlyst også ved tyske og østerrikske universiteter.

Fagkonsulentens oppgaver vil være kvalitetskontroll av prosjektets registreringsstandard i dets innledende fase, løpende kvalitetskontroll av tekstene og språkfaglig konsulentbistand i forbindelse med utvikling og tilpasning av metoder for edb-assistert tekstanalyse.

Fagkonsulenten bør være tyskfilolog med kompetanse som amanuensis eller mer. Det vil sannsynligvis være grunnlag for å forene ovennevnte oppgaver med egen forskning knyttet til prosjektet. Det vil i så fall være aktuelt å vurdere omfanget av disse oppgavene utfra omfanget av egen forskning. Dersom fagkonsulenten ikke er interessert i å knytte noe av sin forskning til prosjektet, kan det bli aktuelt å benytte stillingen til noe transkripsjonsarbeid.

Prosjektansvarlig, professor Tore Nordenstam, vil bistå den daglige leder i faglige spørsmål. Nordenstam vil dessuten være Huitfeldts veileder i dr.art.-studiet. Nordenstam vil dermed også gjennom denne veiledningen ta del i prosjektets faglige arbeid.

Også andre vitenskapelig ansatte ved Filosofisk institutt vil knyttes til prosjektet. Førstelektor K.S. Johannessen vil ta del i arkivets løpende virksomhet i forbindelse med fortolknings- og redigeringsrelaterte spørsmål. Både Johannessen og førsteamanuensis Arild Utaker ønsker dessuten å knytte deler av sitt eget forsknings- og undervisningsarbeid til prosjektet.

Filosofisk institutt anslår den forventede innsatsen fra instituttets fast ansatte til mellom et halvt og ett forskerårsverk pr. år.

Prosjektet vil altså innebære arbeid såvel på doktorgrads- som på postdoktoralt nivå. Det vil inkludere arbeid innenfor både filosofi og humanistisk informasjonsteknologi, og også kunne knyttes til forskningssarbeid innenfor germanistikk.

4. Lokalisering, administrative rutiner og infrastruktur

Prosjektet lokaliseres til Norsk Termbank, Strømgaten 53. F.o.m. 01.06.90 disponerer prosjektet ett kontor med to arbeidsplasser, f.o.m. 01.09.90 ytterligere et kontor. Kontorene har egen telefonlinje. På grunn av det utstrakte samarbeidet med forskere som ikke er formelt ansatt ved prosjektet, bør det på noe lengre sikt skaffes flere eller relativt romslige kontorer.

Senest f.o.m. åpningen av arkivet for gjestende forskere, 01.06.91, må det i umiddelbar tilknytning til prosjektets kontorer skaffes minst ett større arbeidsrom til gjestende forskere. Dersom det ikke finnes rom for dette innenfor Norsk Termbanks nåværende arealer, bør en vurdere om prosjektets kontorer kan forbindes med lokaler i Strømgaten 51.

I forbindelse med åpningen av arkivet bør styringsgruppen sørge for at arealbehovene blir vurdert i lys av besøksfrekvensen. Da arkivet vil være et "ansikt utad", bør en også sørge for at de lokalene som er tenkt til gjestende forskere holder en høy standard.

Prosjektet samarbeider med Norsk Termbank om daglige administrative og edb-relaterte tjenester. Dette betyr at prosjektet låner maskinresurser som kopimaskin, skrivere etc. og får nødvendig kontorhjelpe og driftsassistanse fra Norsk Termbank. Dersom dette påfører Norsk Termbank ekstra utgifter av betydning, skal de godtgjøres av prosjektets midler. De praktiske detaljer avgjøres ved avtale mellom prosjektets daglige leder og Norsk Termbanks daglige leder.

Oppdragsavdelingen har ansvar for oppfølging og iverksetting av eksternt finansiert budsjett og fører prosjektets regnskap. Lønnsmidler administreres av Oppdragsavdelingen direkte, drifts- og investeringsmidler etter anvisning fra prosjektansvarlig.

5. Fremdriftsplan

I perioden 01.06.90-31.12.93 planlegger en ferdigstilling av de mest vesentlige delene av systemprogramvaren og ca 7.500 sider tekst. Dette arbeidet omfatter:

- Revisjon, optimalisering og videre utvikling av NWP's tilretteleggings- og analyseredskaper, samt utvikling av ytterligere programvare.

Planer og spesifikasjoner for dette arbeidet er for en stor del allerede utarbeidet av Claus Huitfeldt, og foreligger i utkast. Arbeidsmengden forbundet med disse oppgavene vil være størst i prosjektets to første halvår, for deretter gradvis å avta. Registreringsstandarden utvikles i samarbeid med fagkonsulent. Forøvrig utføres arbeidet av prosjektets daglige leder.

- Konvertering og ferdigstilling av ca 3.200 sider transkripsjoner overført fra Det norske Wittgensteinprosjektet (NWP) ved prosjektstart.

Dette arbeidet går i to faser: 1) Automatisk konvertering i løpet av prosjektets tre første halvår utføres av prosjektets daglige leder. 2) Ferdigstilling i løpet av prosjektets 5. og 6. halvår utføres av prosjektets konsulent (anslått til 30 sider pr dag) med assistanse fra fagkonsulenten. Materialet er dermed i brukbar stand allerede etter 3. halvår, men ferdigstilt først etter 6. halvår.

- Transkripsjon og ferdigstilling av ytterligere ca 4.300 sider tekst ("nytt" materiale), hovedsaklig de 18 "Bände" (katalognr 105-122) fra perioden 1929-1940. Dette arbeidet vil påbegynnes i løpet av prosjektets første halvår med en mindre testproduksjon på ca 200 sider, og avsluttes i løpet av 5. halvår. Konsulenten forestår transkripsjon (anslått til 16 sider pr dag + en dag pr tekst) og 1. korrektur (anslått til 32 sider pr dag + en dag pr tekst), fagkonsulenten kvalitetskontroll og evt. ytterligere korrektur (anslått til 20 sider pr dag).

- Utvikling og tilpasning av rutiner og datamateriale for edb-assistert tekstanalyse. Det er her tale om å tilpasse metoder for behandling av slike faktorer som ortografisk avvik, rotlemmatisering, homografseparering, sammenføyninger, sammentrekninger, o.l. Dette vil også innebære en omfattende bearbeiding av korpusets ordlister. Arbeidet kan i stor grad automatiseres, men vil også medføre betydelig manuell bearbeiding. Arbeidet utføres i samarbeid mellom daglig leder, fagkonsulent og konsulent, hovedsaklig i løpet av prosjektets to siste halvår.

2. halvår 1990:

- Revisjon og optimalisering av registreringsstandard, programvare for transkripsjonsstøtte, filtreringsprofiler og papirutskrift.
- Konvertering av 1600 sider fra NWP
- Transkripsjon av 200 sider "nytt" materiale (testproduksjon)

Totalt vil det nå foreligge 3.400 sider i maskinleselig form, hvorav 1600 sider er bruksklare.

1. halvår 1991:

- Videreutvikling og optimalisering av programvare for skjermpresentasjon og indeksering av og søking i tekstene enkeltvis, samt utskrift av alfabetiske og frekvenssorterte lister m.m.
- Konvertering av 900 sider fra NWP
- Transkripsjon av 1050 sider "nytt" materiale
- Kvalitetskontroll og ferdigstilling av 1500 sider

Totalt vil det nå foreligge 4.450 sider i maskinleselig form, hvorav 3.750 sider er bruksklare og 1.500 sider ferdigstilt.

2. halvår 1991:

- "Åpning" av arkivet for gjestende forskere.
- Utvikling av indekseringsprogram og tekstsøkesystem med filtreringsprofiler slik at brukerprogramvaren kan adressere hele korpuset samtidig.
- Konvertering av 700 sider fra NWP
- Transkripsjon av 1050 sider "nytt" materiale
- Kvalitetskontroll og ferdigstilling av 1500 sider

Totalt vil det nå foreligge 5.500 bruksklare sider i maskinleselig form, hvorav 3.000 sider er ferdigstilt.

1. halvår 1992:

- Optimalisering og integrering av tekstsøkesystem med programmer for presentasjon av indeks, konkordans og frekvensordliste. Program for "Ähnlichkeitssuche".

- Transkripsjon av 1050 sider "nytt" materiale

- Kvalitetskontroll og ferdigstilling av 1500 sider

Totalt vil det nå foreligge 6.550 bruksklare sider i maskinleselig form, hvorav 4.500 sider er ferdigstilt.

2. halvår 1992:

- Tilpasning av rutiner og datamateriale samt metodeutvikling for regel- og ordboksbasert edb-støttet tekstanalyse.

- Transkripsjon av 950 sider "nytt" materiale

- Kvalitetskontroll og ferdigstilling av 1500 sider

Totalt vil det nå foreligge 7.500 bruksklare sider i maskinleselig form, hvorav 6.000 sider er ferdigstilt.

1. halvår 1993:

- Optimalisering, ferdigstilling og dokumentasjon av prosjektets systemprogramvare.

- Kvalitetskontroll og ferdigstilling av 1500 sider

- Normalisering og tilpasning av ordlister m.m. for edb-støttet tekstanalyse.

Totalt vil det nå foreligge 7.500 bruksklare sider i maskinleselig form, hvorav samtlige er ferdigstilt.

2. halvår 1993:

- Avslutning og ferdigstilling av arbeidet med normalisering og tilpasning av ordlister m.m. for edb-støttet tekstanalyse.

- Sluttrapportering.

Ved prosjektperiodens slutt skal følgende tekster foreligge i transkribert og ferdigstilt stand: Katalognr 105-22, 129-30, 147, 162b, 171, 173, 175-77, 213 og 228-30.

Det vil være brukt i underkant av 9 årsverk, hvorav drøyt halvparten til administrasjon, systemutvikling og forskning, resten til ren tekstbearbeiding (transkripsjon, 1. korrektur og kvalitetskontroll).

For en fullføring av prosjektet med tilrettelegging av hele Wittgensteins Nachlaß skulle det da være behov for ytterligere knappe 8 årsverk til innskriving og bearbeiding av tekst. Dette vil kunne gjennomføres innen rammen av ytterligere to og et halvt års drift, med to konsulenter og en fagkonsulent i hel stilling. Det antas at det i en slik fortsettelse av prosjektet ikke vil være nødvendig med ytterligere systemutvikling.

6. Budsjett for perioden 01.06.90-31.12.93

1) Vitenskapelig utstyr m.v.

1990

1 arbeidsstasjon daglig leder	45.000	
1 arbeidsstasjon fagkonsulent	15.000	
1 arbeidsstasjon konsulent	15.000	
Programvare	30.000	
Diverse kontorrekvisita	10.000	
SUM		115.000

1991

1 arbeidsstasjon gjester	15.000	
Laserskriver	20.000	
SUM		35.000

2) Lønnskostnader

- a) Daglig leder, 1 stilling i 43 mnd. 01.06.90-31.12.93
b) Konsulent, 1 stilling i 40 mnd. 01.09.90-31.12.93

Det budsjetteres med daglig leder og konsulent i ltr 25.

3) Driftskostnader

Løpende driftsutgifter (telefon, porto, kopiering, litteratur, rekvisita) stipuleres til kr 60.000 pr år.
Reisemidler stipuleres til kr 50.000 pr år.

SUM kr 110.000 pr år.

4) Samlet budsjett 01.06.90-31.12.93 (tall i hele tusen)

	1990	1991	1992	1993
Daglig leder	110	188	188	188
+ sos.utg.	43	73	73	73
Konsulent	63	188	188	188
+ sos.utg.	24	73	73	73
V.sk. utstyr	115	35	-	-
Drift	55	110	110	110
SUM	410	667	632	632

7.Finansieringsplan for perioden 01.06.90-31.12.93

Denne finansieringsplanen er basert på samfinansiering mellom UiB, NAVF og eksterne fonds. Ingen av de aktuelle finansieringskildene har pr dato gitt tilsagn om støtte. Planen baserer seg på følgende antagelser:

1990

- 1) Vitenskapelig utstyr m.v.
Ved omdisponering av Huitfeldts stipend fra NAVF følger en PC, som tilsvarer ca kr 15.000.
- 2) Lønnskostnader
  - a) Daglig leder. Ved omdisponering av Huitfeldts stipend fra NAVF vil NAVF dekke lønnsutgifter til prosjektleder samt ca 15% overhead til UiB, og det antas at UiB dermed ikke vil kreve de vanlige 38.9% til dekning av sosiale utgifter.
  - b) Konsulent.

- 3) Driftskostnader

1991

- 1) Vitenskapelig utstyr m.v.

- 2) Lønnskostnader
  - a) Daglig leder. Dekkes av NAVF, som for 1990.
  - b) Konsulent. Dekkes over UiB's budsjett.
- 3) Driftskostnader
Dekkes over UiB's budsjett.

1992

- 1) Vitenskapelig utstyr m.v.
Ingen utgifter budsjettet for 1992
- 2) Lønnskostnader
  - a) Daglig leder. Dekkes som for 1991 av NAVF fram til 15.05.92.
  - b) Konsulent. Dekkes over UiB's budsjett, som for 1991.
- 3) Driftskostnader
Dekkes over UiB's budsjett, som for 1991.

1993

- 1) Vitenskapelig utstyr m.v.
Ingen utgifter budsjettet for 1993
- 2) Lønnskostnader
  - a) Daglig leder.

  - b) Konsulent. Dekkes over UiB's budsjett, som for 1992.
- 3) Driftskostnader
Dekkes over UiB's budsjett, som for 1992.

Sammenfattende forhold da budsjett og finansieringsplan seg til hverandre som følger (alle tall i hele tusen):

	1990	1991	1992	1993	SUM
Budsjett	410	667	632	632	2.341
Finansiert av NAVF	168	261	98	-	527
Finansiert av UiB	-	406	371	371	1.148
Rest/ finansierings- behov	242	-	163	261	666

Ifølge prosjektplanen inkluderer staben også en fagkonsulent i 1/2 stilling i 43 mnd. (01.06.90-31.12.93). Da denne stillingen søkes bemannet med en fast vitenskapelig ansatt ved UiB, har vi imidlertid ikke funnet det riktig å ta den med i budsjettet.

Videre forventes en betydelig veilednings- og forskningsinnsats fra fast vitenskapelig ansatte ved Filosofisk institutt. Heller ikke denne innsatsen har vi funnet det riktig å tallfeste i prosjektets budsjett, av samme grunn.

Samlet sett betyr imidlertid den forventede innsatsen fra Germanistisk og Filosofisk institutt, samt Nordisk institutts innsats i form av et samarbeid mellom WAB og Norsk Termbank om lokalisering m.m., at UiBs reelle bidrag til prosjektet kan sies å være betydelig større enn hva som fremgår av tallene ovenfor.

Som fremgår av tabellen er det udekkede finansieringsbehovet for 1990 kr 242.000. Dette beløpet søkes dekket av eksterne fonds. Når beløpet igjen stiger kraftig i 1992 og 1993, skyldes det at NAVFs finansiering av Huitfeldts stilling utløper 15.05.92. Prosjektgruppen vil foreslå at en tar sikte på en forlenging, finansiert enten av NAVF eller av UiB.

IV. Årsrapport for 1990

1. Personale

1.1 Ansatte og ansettelsesforhold

Følgende har vært ansatt ved Wittgensteinarkivet i perioden:

Førsteamanuensis	<u>Dinda L. Gorlée</u>	halv stilling,	01.08.-31.12.
Daglig leder	<u>Claus Huitfeldt</u>	hel stilling	01.06.-31.12.
Konsulent	<u>Alois Pichler</u>	hel stilling,	18.09.-17.12.

Kontorsekretær Liv-Grethe Gudmundsen har arbeidet for prosjektet på timebasis. Gjesteforsker Josef G.F. Rothhaupt har hatt arbeidsplikt ved prosjektet.

Gorlée er ansatt ved Romansk institutt, Universitetet i Bergen, og har ifølge avtale med Det historisk-filosofiske fakultet siden 01.08.90 halv arbeidsplikt ved Wittgensteinarkivet, svarende til forskningsdelen av stillingen.

Huitfeldt er dr.art.-stipendiat NAVF, og fungerer ifølge avtale med NAVF som daglig leder ved Wittgensteinarkivet med inntil 45% av stillingen til administrative og systemtekniske oppgaver.

Pichlers stilling er finansert over Wittgensteinarkivets eget budsjett.

Gudmundsen er ansatt ved Norsk Termbank, Nordisk institutt, Universitetet i Bergen.

Rothhaupt er doktorgradsstudent i filosofi ved Hochschule für Philosophie i München, med stipend fra Konrad-Adenauer-Stiftung.

Gorlée er nederlandsk statsborger, Huitfeldt norsk, Pichler italiensk og Rothhaupt tysk. Arbeidsspråket ved Wittgensteinarkivet er engelsk.

1.2 Arbeidsmengde

Huitfeldt	1/1 st. 01.06.-31.12., 3 uker sykmeldt	6 mnd.
Gorlee	1/2 st. 01.08.-31.12., 5 uker permisjon	2 mnd.
Pichler	1/1 st. 18.09.-17.12.	3 mnd.
Sum		11 mnd.

I tillegg kommer Gudmundsens arbeid med tilsammen 15,5 timer, samt Rothhaupt's arbeidsinnsats som anslagsvis kan stipuleres til ett månedsverk.

Ifølge prosjektplanen skulle fagkonsulent tilsettes 01.06. og konsulenten for perioden 01.09.-31.12. Gorlées arbeidsavtale med prosjektet

startet 01.08., og Pichler kunne av formelle grunner bare ansettes for perioden 18.09.-17.12.

Totalt ble arbeidstiden altså 3 månedsverk mindre enn forutsatt i disse stillingene. Om en justerer for Rothhaupts pliktarbeid samt for permisjoner og sykmeldinger, var arbeidsmengden i perioden ca. 4 månedsverk mindre enn forutsatt i prosjektplanen.

1.3 Arbeidsfordeling

Perioden har vært preget av at prosjektet er under oppstartning. Mye tid har derfor gått med til anskaffelse av nødvendig utstyr og innredning av kontorplasser, til etablering av administrative rutiner og kontakter.

Prosjektet har ikke noen egen kontortilsatt. Over halvparten av daglig leders ordinære arbeidstid har gått med til kontorarbeid, selv om også øvrige ansatte har deltatt i dette arbeidet. For Gorlées og Pichlers vedkommende har dessuten en vesentlig del av arbeidstiden gått med til opplæring. Forøvrig har arbeidsfordelingen i hovedtrekk vært som følger:

Gorlee: Språkfaglig konsulentbistand i forbindelse med etablering av registreringsstandard. Assistanse med engelskspråklig korrespondanse og kontakt, referat fra stabsmøter.

Gudmundsen: Arkiv, innkjøp, oppfølging av budsjett og regnskap, kontakt med personalavdeling m.v.

Huitfeldt: Daglig ledelse og administrasjon. Faglig ledelse. Metodeutvikling og programmering. Etablering av registreringsstandard. Korrespondanse. Søknader om prosjektstøtte. Internasjonale kontakter.

Pichler: Deltagelse i etablering av registreringsstandard, bl.a. i form av testtranskribering. Katalogisering og kopiering av primærkildemateriale.

Rothhaupt: Konsulentbistand i forbindelse med etablering av registreringsstandard.

2 Administrasjon og infrastruktur

2.1 Prosjektstyret

Prosjektstyret har følgende sammensetning:

Kontorsjef	<u>Hilde H. Bretvin,</u>	Kollegiesekretariatet
Førstelektor	<u>Kjell S. Johannessen,</u>	Filosofisk institutt
Førstekonsulent	<u>Knut Ivar Jonassen,</u>	Norsk Termbank
Professor	<u>Tore Nordenstam,</u>	Filosofisk institutt
Professor	<u>Beatrice Sandberg,</u>	Germanistisk institutt
Professor	<u>Orm Øverland,</u>	Engelsk institutt

Professor Nordenstam er prosjektansvarlig ved Filosofisk institutt. Professor Sandberg ble i møte 29.05.90 valgt til prosjektstyrets leder. Professor Øverland har hatt forskningspermisjon i perioden.

Det har vært avholdt to møter i prosjektstyret i perioden:
29.05.90 og 04.10.90.

2.2 Løpende administrativt arbeid

20.08.90 ble det i samsvar med prosjektplanen inngått samarbeidsavtale mellom Wittgensteinarkivet og Norsk Termbank angående lokalisering, administrative og edb-relaterte tjenester.

Konsulentstillingen ble utlyst med søknadsfrist 25.07.90. Prosjektstyret oppnevnte Nordenstam og Sandberg til å assistere Huitfeldt i vurderingen av søknadene. Med 17 søkere, hvorav de aller fleste godt eller meget godt kvalifiserte, var dette et omfattende arbeid. Instillingskomitéen hadde møte 03.08.90, og avga enstemmig innstilling.

Blant annet fordi den som ble tilsatt i stillingen er utenlandsk statsborger medførte tilsettingen en rekke administrative oppgaver i forbindelse med arbeids- og oppholdstillatelse, lønn, skatt m.v.

Ifølge opprinnelig prosjektplan skulle prosjektet i inneværende periode ha en stab på 3, hvorav en med arbeidsplass ved annet institutt, og prosjektet skulle ikke motta gjesteforskere før 01.06.91.

Istedet fikk samtlige tre medarbeidere fast kontorplass ved prosjektet. I tillegg mottok prosjektet en gjesteforsker f.o.m. 20.08.91. At det dermed var 4 mot planlagt 2 medarbeidere som fikk sin daglige arbeidsplass ved prosjektet førte også til et administrativt merarbeid.

Wittgensteinarkivet fikk i løpet av perioden status som eget ansvarssted ved Universitetet i Bergen. Oppdragsavdelingen har ansvar for oppfølging og iverksetting av eksternt finansiert budsjett og fører prosjektets regnskap. Lønnsmidler administreres av oppdragsavdelingen direkte, drifts- og investeringsmidler etter anvisning fra prosjektansvarlig. Regninger anvises av Nordenstam eller Sandberg og attesteres av Huitfeldt.

I løpet av perioden gikk mye tid med til å sørge for at administrative enheter ved Universitetet i Bergen effektivt gjennomførte de vedtak som var fattet av Det Akademiske Kollegium i og med opprettelsen av Wittgensteinarkivet.

I perioden er det avholdt 10 interne stabsmøter. På disse møtene har Gørle, Huitfeldt, Pichler og Rothhaupt deltatt. Møtene har tjent til gjensidig informasjon og koordinering av arbeidet. At de har vært avholdt såvidt hyppig kommer først og fremst av at det i alle fall var behov for hyppige møter angående arbeidet med registreringsstandarden (jfr. IV.3.1).

2.3 Intern opplæring

Gorlée hadde ingen forkunnskaper i bruk av MS-DOS-maskiner da hun kom til prosjektet. Det lot seg ikke gjøre å finne noe organisert tilbud om opplæring i bruk av engelsk MS-DOS. Hun har derfor lært dette ved selvstudium.

Gorlée og Pichler hadde ingen forkunnskaper i bruk av WordPerfect da de kom til prosjektet. Det lot seg ikke gjøre å finne noe organisert tilbud om opplæring i bruk av engelsk WordPerfect. De har derfor lært dette ved selvstudium.

Gorlée og Pichler har dessuten satt seg inn i bruken av en internt utviklet feilsøkende pareser med tilhørende editor (jfr. IV.3.2).

Gorlée har gitt ukentlig kurs i engelsk ved Wittgensteinarkivet. Kurset er internt, med der har også vært deltagelse utenfra.

Pichler og Rothhaupt har deltatt i norskkurs ved Avdeling for norsk som andrespråk, Nordisk institutt.

2.4 Lokaler

Ifølge den opprinnelige prosjektplanen disponerte prosjektet to kontorer ved Norsk Termbank. Med den økede bemanningen var det i en periode nødvendig å la flere medarbeidere dele kontor, noe som førte til en til dels vanskelig arbeidssituasjon ettersom verken arbeidets art eller kontorene egnest seg til dette.

Problemet ble løst dels ved at Norsk Termbank avga ytterligere ett kontor til prosjektet, dels ved at Det historisk-filosofiske fakultet finansierte oppussing av ytterligere ett kontor til Norsk Termbank i 1. etg i Strømgaten 53.

Wittgensteinarkivet disponerer dermed idag samtlige fire kontorer i 3. etasje i Strømgaten 53. Prosjektet har adgang til et møterom i samme etasje på deling med Norsk Termbank. Videre har prosjektets ansatte adgang til alle Norsk Termbanks felleslokaler så som kopi- og skriverrom, bibliotek og lunsjrom.

2.5 Utstyr

Med Huitfeldts stilling fulgte en 286-maskin som dermed er stilt til disposisjon for prosjektet. Over prosjektets eget budsjett ble det i perioden innkjøpt ytterligere en 386-maskin og 2 286-maskiner samt to matriseskrivere. Wittgensteinarkivet disponerer i dag:

- 1 Olivetti M380 386-maskin med 80 MB harddisk
- 2 Olivetti M290 286-maskiner med 40 MB harddisk
- 1 Copam PC286c 286-maskin med 40 MB harddisk
- 2 OKI 182 Elite matriseskrivere

Wittgensteinarkivet har dessuten ifølge samarbeidsavtale med Norsk Termbank adgang til å bruke en Apple IINTX laserskriver, en Canon kopi-maskin, telefaks, port til bredbåndsnett og annet teknisk utstyr.

2.6 Litteratur

Ved periodens utløp hadde Wittgensteinarkivet i bestilling samtlige av Wittgensteins publiserte verker.

Wittgensteinarkivet fikk i løpet av perioden gratis abonnement på avisene Die Zeit og Die Welt, samt på tidsskriftene IBF-Spektrum og Merkur.

3. Systemutvikling

3.1 Registreringsstandard

Hovedtyngden av det faglige arbeidet på prosjektet besto i perioden i bearbeiding av prosjektets registreringsstandard. Arbeidet tok sitt utgangspunkt i et utkast utarbeidet av Huitfeldt før prosjektets begynnelse. Dette utkastet ble gjennomgått av samtlige medarbeidere, bl.a. på grunnlag av studier av tilgjengelige kopier av originalmaterialet.

Det ble avholdt 10 interne møter i løpet av perioden, der registreringsstandard ble diskutert i detalj. Deltagere på disse møtene var Gørlee, Huitfeldt, Pichler og Rothaupt. Gørlee og Rothaupt utarbeidet skriftlige kommentarer til flere av møtene.

I løpet av perioden ble det utarbeidet tre revisjoner av utkastet til registreringsstandard. Testtranskripsjon på grunnlag av den siste ble påbegynt. Arbeidet ble imidlertid ikke avsluttet. Dette skyldes i hovedsak tre forhold: (1) Arbeidsmengden var større enn forventet (2) Bemanningen var noe forsinket i forhold til prosjektplanen. (3) Daglig leder var sykmeldt i den mest kritiske fasen av arbeidet.

3.2 Spesialutviklet programvare

Program for transkripsjonsstøtte med feilsøkende parser og innebygd editor ble ferdigstilt i løpet av perioden. Programmet er utprøvd i praktisk bruk og virker etter forutsetningene, men er ennå ikke fullstendig stabilt. En del optimaliseringsarbeid gjenstår.

Program for utskriftsfiltrering med synkronisering av hovedtekst og apparat er ferdigstilt så langt registreringsstandarden tillater.

Generelt konverteringsprogram for omkoding av tekster fra Det norske Wittgensteinprosjektet er ferdigstilt så langt registreringsstandarden tillater.

3.3 Tilpassing av generell programvare

Prosjektet baserer seg på bruk av MS-DOS operativsystem versjon 3.3 og 4.0, WordPerfect versjon 5.1, og TurboPascal Professional versjon 5.5 med samtlige Toolboxes, versjon 4.0.

Fordi prosjektets arbeidsspråk er engelsk, har det vært nødvendig å basere seg på engelske versjoner av samtlige programmer. Dette har vært uproblematisk, bortsett fra at Scanwest Olivetti lenge ikke kunne skaffe engelsk versjon av MS-DOS versjon 3.3 og ennå ikke har levert håndbøker til denne.

3.4 Kartlegging og testing av annen programvare

I prosjektperioden har det vært utført et visst arbeid med kartlegging av annen programvare for mulig bruk ved prosjektet, men ingen testing er utført.

4. Tilrettelegging og bearbeiding av tekst

4.1 Primærkilder

De fire filosofiske instituttene i Norge og Universitetsbiblioteket i Oslo kjøpte i 1976 inn en papirkopi av den såkalte Cornellkopien av Wittgensteins etterlatte skrifter. Kopien er registrert ved Håndskriftsamlingen ved Universitetet i Oslo.

Etter avtale med Håndskriftsamlingen er kopien nå deponert ved Wittgensteinarkivet, hvor den er i daglig bruk. Materialet utgjør over 15.000 sider fordelt på 99 bind, og er den største enkeltstående samling av Wittgensteins etterlatte skrifter som er generelt tilgjengelig.

Cornellkopien omfatter imidlertid ikke de deler av Wittgensteins skrifter som er kommet til veie etter 1967, og utviser også visse mangler i form av utelatte sider og stedvis dårlig gjengivelseskvalitet.

Professor von Wright har derfor stilt sin private samling av kopier av Wittgensteins Nachlass til rådighet for Wittgensteinarkivet, ved at Pichler under sitt besøk i Helsingfors i november 1990 fikk anledning til å komplettere Cornellkopien med kopier av ca 2000 sider av det materialet som der er utelatt eller av dårlig kvalitet. Rothhaupt var under et privat besøk i Helsingfors i desember dessuten behjelpelig med å ta ytterligere kopier.

Wittgensteinarkivets kopisamling er dermed så godt som komplett. Fremdeles er det imidlertid visse deler av kopimaterialet som ikke har god nok gjengivelseskvalitet for transkripsjon.

I tillegg har Wittgensteinarkivet derfor fått anledning til å låne von Wrights kopier av katalognr 105, 106, 107 og 169, da disse ikke lot seg kopiere med fullgodt resultat.

4.2 Katalogisering

Det er opprettet en database over kildematerialet. Databasen er basert på von Wrights katalog over Nachlass, og inneholder dessuten kryssreferanser til Cornellkopiens nummereringssystem og diverse tilleggsopplysninger om paginering, datering, etc. Databasen er komplett, men under kontinuerlig oppdatering.

4.3 Konvertering

Som nevnt (jfr. IV.3.2) er et generelt konverteringsprogram for omkodning av tekster, overtatt fra Det norske Wittgenstein-prosjektet, ferdigstilt så langt registreringsstandarden tillater. Programmet er testet og har allerede tillatt full automatisert omkodning av 1600 sider fra Det norske Wittgensteinprosjektet til det eksisterende utkastet til registreringsstandard.

Under forutsetning av at den endelige standarden ikke avviker m.h.t. grunnleggende syntaktiske trekk fra dette utkastet er konverteringen av de 1.600 sidene altså i praksis å anse som gjennomført.

4.4 Primærregistrering

I samsvar med prosjektplanen har det ikke vært utført ordinær primærregistrering (transkripsjon) i perioden. Som ledd i utarbeiding av registreringsstandarden har det vært utført testtranskripsjon av 39 sider:

MS 105, versosidene 1-75
MS 115, side 118
TS 213, side 25

I prosjektplanen var det anslått at testtranskripsjonen ville omfatte 200 sider.

4.5 Korrektur og ferdigstilling

I samsvar med prosjektplanen er det ikke utført korrektur eller ferdigstilling av primærkilder i perioden.

4.6 Status

Totalt foreligger pr 31.12.90 ca 3.300 sider i maskinleslig form, hvorav intet er bruksklart og intet ferdigstilt, i påvente av registreringsstandardens ferdigstillelse.

Ca. 1.600 sider er imidlertid bruksklare innenfor rammene av programvare overtatt fra Det norske Wittgensteinprosjektet.

5. Forskning

5.1 Egen forskning

Det i omfang vesentligste forskningsarbeid ved Wittgensteinarkivet i perioden er utført i forbindelse med utviklingen av registreringsstandard for prosjektet (jfr. IV.3.1). Deler av dette arbeidet danner grunnlag for eller inngår i Huitfeldts forskningsarbeid.

Som nevnt (jfr. IV.1.3) har langt mer enn halvparten av daglig leders tid gått med til administrasjon. Siden resten av daglig leders arbeidstid og et betydelig overtidsarbeid medgikk til nødvendig systemutvikling, har disse arbeidsoppgavene i praksis helt fortrenget øvrig forskningsarbeide for Huitfeldts vedkommende.

Gorlée har hatt forskningsdelen av sin stilling knyttet til Wittgensteinarkivet som arbeidsplikt. Gorlée har deltatt i utviklingen av prosjektets registreringsstandard. I inneværende periode har det meste av Gorléés øvrige arbeidsplikt gått med til innarbeiding i metoder og redskaper som benyttes ved prosjektet. Gorlée arbeider imidlertid også med et større forskningsprosjekt om Wittgenstein og Peirce, og har i den forbindelse kunnet dra nytte av Wittgensteinarkivets kompetanse og kil-demateriale.

Pichler har deltatt i utviklingen av prosjektets registreringsstandard. Pichlers stilling er formelt sett en teknisk-administrativ stilling, men deler av hans arbeid ved prosjektet ser også ut til å kunne inngå i eller danne grunnlag for senere forskningsarbeid med sikte på doktor-

grad. Foruten transkripsjonsarbeidet gjelder dette bl.a. katalogiseringsarbeidet (jfr. IV.4.2) og andre kildestudier (jfr. IV.6.1).

5.2 Gjesteforskere

Rothhaupt har i forbindelse med sin egen forskning skaffet seg inngående kjennskap til de fleste sider ved Wittgensteins Nachlass. Med basis i dette forskningsarbeidet har han bidratt med konsulenttjenester i forbindelse med utarbeiding av prosjektets registreringsstandard.

Rothaupts eget forskningsprosjekt er en studie av Wittgensteins fargelære og av opprinnelseshistorien til og utviklingen av denne fargelæren slik den er manifestert i Wittgensteins seneste skrifter fra perioden 1949-51. Ifølge Rothaupts egen rapport har oppholdet ved Wittgensteinarkivet, med adgang til kildematerialet, bidratt vesentlig til dette arbeidet.

6. Skriftlige arbeider

6.1 Egne arbeider

Samtlige medarbeidere har levert skriftlige kommentarer i forbindelse med utviklingen av registreringsstandarden (jfr. IV.3.1). Det foreligger ingen publiseringsplaner for disse arbeidene, som har status av interne arbeidsnotater.

Pichler har forberedt for utgivelse i Wittgensteinarkivets egen skriftserie "Ludwig Wittgenstein, Vermischte Bemerkungen: Liste der Manuskriptquellen". Ca 55 sider.

Huitfeldt har forberedt en artikkel under tittelen "The Wittgenstein Archives at the University of Bergen. An early work Report." Ca 15 sider. Artikkelen vil bli publisert i tidsskriftet "Computers and Philosophy".

6.2 Gjesteforskeres arbeider

Rothhaupt har presentert to større arbeider i perioden:

- "Wittgensteins Architektonik". Arbeidsnotat, ca 16 sider.
- "Chronologisch-biographische und systematische Studien zur Ortung der 'späten Manuskripte' (1949-51) aus Wittgensteins handschriftlichem Nachlass", ca 50 sider.

Det første arbeidet ble utført i forbindelse med kommentarer til utviklingen av prosjektets registreringsstandard. Begge arbeider forventes å inngå i Rothaupts doktorgradsarbeid.

7. Faglig kontakt og samarbeid

7.1 Reiser

En arbeidsgruppe ved Universitetet i Bergen arbeider under ledelse av førstelektor Johannessen med sikte på utgivelse av en bok om Wittgenstein og Norge. Huitfeldt var engasjert i dette arbeidet i en innledende fase, og besøkte i den forbindelse sammen med journalist Olav Kjelsvik Skjolden, Gaupne og Sogndal 14.-15.08.

Pichler besøkte Professor von Wright i Helsingfors 06.-13.11. for faglige konsultasjoner og innsamling av kildemateriale (jfr. IV.4.1).

Rothhaupt utførte tjenester for prosjektet i forbindelse med et privat besøk i Helsingfors i desember.

Pichler hadde på vegne av Wittgensteinarkivet møte med representanter for Brenner-arkivet i forbindelse med privat feriebesøk i Innsbruck i desember.

7.2 Prosjektpresentasjoner og popularisering

Wittgensteinarkivet er presentert gjennom større artikler i Nytt fra Universitetet i Bergen, Dagbladet, Sogningen, Vagant, Arr og IBF-Spektrum (Østerrike).

Prosjektet har også vært omtalt i Times Literary Supplement og i P2s program NotaBene.

7.2 Andre faglige konktakter og samarbeidstiltak

Wittgensteinarkivet har i perioden hatt uformell faglig kontakt med representanter for NAVFs edb-senter for humanistisk forskning.

Prosjektet har inngått intensjonsavtale om samarbeid med Agderforskningss prosjekt IBSENBasen.

Wittgensteinarkivet har i perioden avgitt to formelle rapporter til Wittgensteins litterære testamentforvaltere. Prosjektet har dessuten hatt løpende faglig samarbeid med Professor von Wright, Helsingfors.

Wittgensteinarkivet mottok i månedsskiftet oktober/november en henvendelse fra Forschungsinstitut Brenner-archiv, Innsbruck, med forespørsel om en formalisering av faglig samarbeid.

Huitfeldt er oppnevnt som medlem av det internasjonale tekstkodingssprosjektet Text Encoding Initiatives arbeidsgruppe Text Representation Committee.

8. Arrangementer

8.1 Egne arrangementer

I perioden ble det dannet en uformell, intern seminarserie under ledelse av Professor Nordenstam. Arbeidsgruppen har foruten Nordenstam bestått av førstelektor Kjell S. Johannessen, forsker Harald Grimen, Rothhaupt, Pichler og Huitfeldt. I perioden er det avholdt tre seminarer:

26.10.: Orienteringsmøte

14.11.: Prosjektpresentasjon ved Rothhaupt

12.12.: Julelunsj med visning av videoprogrammet "Wittgenstein - a life", produsert av BBC og utlånt av Bildesamlingen ved Universitetsbiblioteket.

På sistnevnte samling deltok også resten av Wittgensteinarkivets styre og stab samt personalet ved Norsk Termbank.

Rothhaupt og Gorlée har forberedt seminar for lærere og studenter ved Arkitektøgskolen i Oslo. Seminaret vil bli avholdt i januar -91.

8.2 Bidrag til andre arrangementer

Huitfeldt deltok på American Philosophical Associations årsmøte i Boston, Massachusetts, 27.-30.12, der et eget symposium arrangert av APA Committee on Computer Use var viet Wittgensteinarkivet. Huitfeldt deltok med hovedinnlegg. Kommentator var Professor Ronald Suter fra Michigan State University. Ordstyrere var Professor Jaakko Hintikka, Boston University, og Leslie Burkholder, Carnegie Mellon University.

9. Regnskap

Wittgensteinarkivet mottok i 1990 bevilgninger som følger:

Fra Meltzerfondet:	kr 200.000
Fra Nansenfondet:	kr 62.000
Fra Det akademiske kollegium:	kr 42.000

Tilsammen	kr 304.000
-----------	------------

I tillegg til dette budsjettet kommer lønnsutgifter til Huitfeldts stilling, som i sin helhet var finansiert av NAVF (1/1 stilling i 7 mnd, ca kr 167.000 inkl. sosiale avgifter m.v.). Gorlée er ansatt ved Romansk institutt. Derfor fremgår heller ikke denne stillingen (1/2 stilling i 5 mnd, stipulert til kr 67.000 inkl. sosiale avgifter) av prosjektets budsjett. Medregnes disse beløpene utgjorde prosjektets totalbudsjett for 1990 ca kr 538.000.

Hovedtrekkene i budsjett og regnskap for 1990 er som følger:

Budsjettetert Forbrukt		Rest	
Lønn konsulent	65.358,-	61.766,79	3.591,21
Vitenskapelig utstyr	100.000,-	74.578,-	25.422,-
Drift	30.000,-	25.873,62	4.126,38
Reiser	25.000,-	14.286,60	10.713,40
Annet	83.642,-	0,-	83.642,-
Tilsammen:	304.000,-	176.505,01	127.494,99

En rekke utgifter som var beregnet å påløpe prosjektet i 1990 vil på grunn av kortere ansettelsestid enn planlagt i konsulentstillingen, sykdomsforfall med påfølgende justering av fremdriftsplanen, m.v., først påløpe i 1991. Restbeløpet, kr 127.494,99, overføres til budsjettet for 1991.

10. Oppsummering og vurdering

De konkrete arbeidsmålene for perioden var ifølge den opprinnelige prosjektplanen som følger:

" - Revisjon og optimalisering av registreringsstandard, programvare for transkripsjonsstøtte, filtreringsprofiler og papiirutskrift.

- Konvertering av 1600 sider fra NWP

- Transkripsjon av 200 sider "nytt" materiale (testproduksjon)

Totalt vil det nå foreligge 3.400 sider i maskinleselig form, hvorav 1600 sider er bruksklare."

Registreringsstandarden er ikke ferdigstilt ved periodens avslutning. Dette er en vital faktor i fremdriften av prosjektet, og har derfor også fått konsekvenser for resten av arbeidet. Forøvrig er planen oppfylt på alle øvrige punkter så langt det har latt seg gjøre i påvente av en ferdigstillelse av registreringsstandarden.

I tillegg har det vært utført arbeid ved prosjektet som ikke var forutsatt i prosjektplanen. Vi vil her spesielt peke på følgende: Kopiene av primærkilden er komplettert og katalogisert. Det er avholdt en uformell seminarrekke med ekstern deltagelse. Det er utarbeidet en korrespondanseliste mellom deler av de utgitte skriftene og kildematerialet (jfr. IV.6.1). Prosjektet har hatt en gjesteforsker gjennom det meste av perioden.

Årsakene til at prosjektplanen på ovennevnte punkt ikke er oppfylt er å finne i følgende forhold:

- Totalt har det vært nedlagt 10,5 månedsverk ved prosjektet i perioden, mot 14,5 som forutsatt i prosjektplanen. To av prosjektets medarbeidere hadde kortere tilsetningstid i perioden enn forutsatt.

- Prosjektet har ikke hatt assistanse fra fagkonsulent med amanuensis kompetanse i tysk, slik som forutsatt i prosjektplanen.
- Det er ialt 4 personer, mot planlagt 2, som har hatt fast arbeidsplass ved prosjektet. Selv om dette først og fremst er et gledelig tilskudd til prosjektet, har det også ført til administrativt merarbeid.
- De administrative oppgavene har i utgangspunktet vært betydelig undervurdert.

En samlet vurdering tilsier at prosjektet på visse punkter ligger etter fremdriftsplanen, men at det også er utført arbeid som går ut over denne.

Bergen, 03.06.91

Tore Nordenstam
Prosjektansvarlig

Claus Huitfeldt
Daglig leder

I. Brief Presentation of the Project

The Austrian philosopher Ludwig Wittgenstein (1889-1951) published in the course of his lifetime just one book of philosophy, Tractatus Logico-Philosophicus, and left behind more than 20,000 pages of unpublished manuscripts.

In later years a considerable number of his writings have been published posthumously. These books, together with the Tractatus, have led to Wittgenstein's worldwide recognition as one of the most significant philosophers of our century. However, large parts of his Nachlaß are still unpublished.

Objectives and Background

The main objectives of the Wittgenstein Archives at the University of Bergen are:

- to produce a complete machine-readable version of Ludwig Wittgenstein's unpublished manuscripts
- to develop software for the presentation and analysis of the texts
- to give visitors and scholars at the University of Bergen access to the machine-readable transcriptions

Since the texts are being transcribed for computer use, it will be possible to use programs for computer-assisted text analysis. It will therefore be easy to present the texts in various formats and to make rapid searches through the material for various purposes.

It will, for instance, be possible to produce word lists sorted alphabetically or by frequency and to compile concordances of various types in a short time. With the aid of computerized searches, it will be possible to retrieve specific words, sentences, pages or sections very quickly. The texts may be presented in fair copy in various formats according to the type of research for which they are intended.

Wittgenstein revised many of his manuscripts several times. There are numerous deletions, corrections, alternatives, insertions, references etc. In order to reproduce his writings as accurately and faithfully as possible, the Wittgenstein Archives has developed a specialized encoding system, or registration standard. Specialized software is therefore also being developed to utilize this encoding system in the presentation and analysis of the texts.

The Wittgenstein Archives at the University of Bergen was founded in 1990. However, work on Wittgenstein's writings was begun in Norway as early as 1981 when the Norwegian Wittgenstein Project was established. This project was a cooperative effort between the departments of philosophy at the four Norwegian universities. From 1984 the project was

located at the Norwegian Computing Centre for the Humanities. This project was discontinued in 1987.

The Wittgenstein Archives at the University of Bergen has been permitted to take over the material from the Norwegian Wittenstein Project. This material includes transcriptions of approx. 3,200 pages and is a prerequisite for the further work of the Wittgenstein Archives.

Timetable

The Wittgenstein Archives at the University of Bergen was established 1 June 1990, for a trial period of 3 1/2 years. In the course of that period 7,500 pages of text are to be transcribed and the most important elements of the software are to be completed. The Wittgenstein Archives will receive visiting scholars as of 1 September 1991.

On the basis of an external evaluation to be carried out in 1993, the University of Bergen will decide whether the project is to be continued for an additional 2 1/2 years in order to complete the task.

Organization

The work carried out at the Wittgenstein Archives at the University of Bergen is made possible by permission from Wittgenstein's literary executors, Professor G.E.M. Anscombe (Cambridge), Professor Anthony Kenny (Oxford), Professor Peter Winch (Urbana-Champaign, Illinois) and Professor Georg Henrik von Wright (Helsinki).

The Wittgenstein Archives was founded by the Senate of the University of Bergen. It is organized as a research project at the Department of Philosophy. The project is to a certain extent externally financed and has its own budget. A separate project board has also been appointed.

Chairman of the project board is Professor Beatrice Sandberg (Department of German). Project Supervisor is Professor Tore Nordenstam, Department of Philosophy.

The Wittgenstein Archives is located in the premises of the Norwegian Term Bank (Department of Scandinavian Languages and Literature) and shares administrative and computer services with the Term Bank.

Funding

In 1990 the University of Bergen received financial support for the project from the Meltzer Fund, Bergen, and the Nansen Fund, Oslo.

Personnel

In 1990 the Wittgenstein Archives employed the following personnel: Research Fellow Claus Huitfeldt, project director and responsible for the registration standard and the development of computer systems. Executive Officer Alois Pichler, responsible for transcriptions. Senior Lecturer Dinda L. Gorlée, consultant in questions of general linguistics.

In addition, the project received scholarly assistance from one visiting scholar, Research Fellow Josef G.F. Rothhaupt.

II Background

1. The Nachlaß of Ludwig Wittgenstein

Current interest in the ideas of the Austrian philosopher Ludwig Wittgenstein (1889-1951) is not limited to philosophy. His views receive continuous attention and are widely discussed also within such fields as psychology, informatics, logic and mathematics, as well as in the literary and linguistic disciplines and the social sciences.

Within his own lifetime Wittgenstein published just one work of philosophy, Tractatus Logico-Philosophicus (1921). This work alone has been sufficient to secure for him a central position in the history of philosophy of our century. Hence there is considerable interest for the unpublished manuscript of approx. 20,000 pages which Wittgenstein left behind at his death in 1951.

In the intervening years Wittgensteins's literary executors, G.E.M Anscombe, Rush Rhees and Georg Henrik von Wright, have published large parts of the Nachlaß in book form. Together with the Tractatus, these books have been the foundation of Wittgenstein's acceptance the world over as one of the most significant and influential philosophers of our century.

The "Werkausgabe in 8 Bänden", published by Suhrkamp, comprises practically all the hitherto published works by Wittgenstein and totals approx. 3,500 printed pages today. However, considerable parts of Wittgenstein's Nachlaß are still unpublished.

This fact is hardly surprising, considering the extent to which Wittgenstein's manuscripts teem with deletions, corrections, alternatives, insertions, references etc, and the fact that he revised several of his manuscripts many times, so that many of the texts are more or less completely reworked versions of other texts. To edit this material for publication in its entirety in book form indicating every detail of the originals, is therefore an extremely demanding task - both in scholarly and economic terms.

In the 1970's Wittgenstein's literary executors initiated cooperation with a research group at the University of Tübingen. The project was directed by Professor H.J. Heringer and Mr. M. Nedo, and the purpose was to lay the foundation for a complete and authoritative printed edition of Wittgenstein's Nachlaß. However, the project was discontinued in 1980, before its efforts had resulted in any publications. M. Nedo has later continued the work; since 1980 in Cambridge.

2. The Norwegian Wittgenstein Project

In Norway, the work of preparing Wittgenstein's Nachlaß started as early as 1981 when The Norwegian Wittgenstein Project was established. This project was a cooperative effort between the departments of philosophy of the four Norwegian universities. From 1984 the project was administered by the Norwegian Computing Centre for the Humanities. The project was financed exclusively by Norwegian sources and mainly by The Norwegian Council for Research in Science and the Humanities.

The purpose of the project was not publication, but making the texts machine-readable, i.e. adapted to computer use. The Norwegian Wittgenstein Project resulted in the transcription of approx. 3,200 pages and the development of specialized software for presentation, indexing and searching the material.

However, the project had not secured the rights to copy and distribute the material. In 1984 the project received additional material of more than 4,000 pages from members of the former Tübingen project. The rights to this material was contested. Uncertainties also made it difficult to establish clearly the possible rights of the Norwegian Wittgenstein Project to distribute their own material. Without such rights, it turned out to be impossible to finance continued activities. Hence, the Norwegian Wittgenstein Project was terminated in 1987, without any of its products having been made generally accessible to researchers.

For more information on the Norwegian Wittgenstein Project, see Claus Huitfeldt and Viggo Rossvår, The Norwegian Wittgenstein Project. Report 1988, No 44 in the report series of the Norwegian Computing Centre for the Humanities (ISBN 82-7283-052-3).

3. Establishment of the Wittgenstein Archives at the University of Bergen

In September 1989 Claus Huitfeldt, director of the Norwegian Wittgenstein Project in the period 1985-87, contacted the Director of the University of Bergen and suggested the establishment of the Wittgenstein Archives at the university.

On the basis of discussions of the proposal at the Department of Philosophy on 2 November 1989 and at the Faculty of Arts on 14 November 1989, the Senate of the University of Bergen on 24 November 1989 decided to establish an interim committee to prepare a proposition for a final debate.

The interim committee consisted of Professor Orm Øverland, the English Department, Professor Tore Nordenstam, Department of Philosophy, Lecturer Ivar Utne, Department of Scandinavian Languages and Literature, Consultant Oddmund Søylen, the University Administration, and Research Fellow Claus Huitfeldt, Department of Philosophy. Professor Øverland chaired the interim committee, and Huitfeldt served as secretary.

Following the death of Rush Rhees in 1989, Wittgenstein's executors included Professor Peter Winch in addition to Professor G.E.M. Anscombe and Professor Georg Henrik von Wright. In a letter of 12 January 1990 the interim committee informed the executors about the proposed plans and suggested:

- "1. The Wittgenstein Archives at the University of Bergen may register on computer storage media all of Ludwig Wittgenstein's posthumous writings to which your copyright pertains.
2. The Wittgenstein Archives at the University of Bergen may give scholars at the University of Bergen and its visitors access to the transcriptions stored in machine-readable form on location in Bergen.

Our conditions would be the following:

- a. Copies of the transcriptions produced in Bergen will not be distributed to other parties.
- b. Paper printouts of the transcriptions produced in Bergen will be distributed to the literary executors, under the condition only that any further distribution or commercial use should be discussed with us.
- c. The Wittgenstein Archives at the University of Bergen does not intend to publish or make commercial use of its transcriptions. Should, however, this seem desirable in the future, it is understood that publication can only be done with the agreement of the copyright holders."

The answer from the executors is dated 23.01.90, and is as follows:

"The owners of the copyright in the Nachlass of the late Ludwig Wittgenstein: Professor G.E.M. Anscombe, Professor Peter Winch, and Professor Georg Henrik von Wright agree to the proposals 1. and 2. under conditions a., b., and c. of your letter to us of 12 January 1990. We should like to be kept informed of the membership of the committee appointed by your University to manage the Wittgenstein Archive, and of subsequent changes in its composition."

The interim committee also approached the Norwegian Council for Research in Science and the Humanities (NAVF) with the request that the material of the Norwegian Wittgenstein Project, i.e. the project's production of transcribed material amounting to some 3,200 pages, software and documentation, be transferred to the Wittgenstein Archives. This request was accepted by NAVF according to letter dated 11 January 1990.

The interim committee also applied to NAVF, the Meltzer Fund and the Nansen Fund for economic support.

Simultaneously with the preliminary work, Claus Huitfeldt prepared a proposal for a new standard of registration, participated in the Text Encoding Initiative's seminar in Oxford in February 1990, and started the work of systems development.

Professor Georg Henrik von Wright visited the University of Bergen in early April 1990 and was thoroughly informed about the plans. In connection with the visit, Professor von Wright also gave a guest lecture.

The interim committee presented its project plan on 26 February 1990. The plan was treated by the Faculty of Arts on 19 April 1990 and was finally accepted by the University Senate in session on 3 May 1990. The Senate's decision and the project plan are presented in full below (Section III).

III. Project Plan

The Senate of the University of Bergen made the following decision in a session on 3 May 1990:

1. A Wittgenstein Archives is to be established as a research project at the University of Bergen for the period 1 July 1990-31 December 1993 in accordance with the proposal of the project board and the University Director's proposition.
2. The question of an extension of the project will be considered on the basis of, among other things, a professional evaluation of the activity of the Archives.
3. The Archives is allocated NOK 42,000 for 1990. Work will be undertaken to secure external funding for the project.
4. The case is returned to the Department of Philosophy to be followed up.

The Project Board's proposal, to which paragraph 1 of the decision refers, contained among other elements the project plan presented below.

The University Senate agreed to the decision of the Arts Faculty to appoint a project board with the following members:

- 2 members from and appointed by the Department of Philosophy
- 1 member from the Norwegian Term Bank appointed by the
Department of Scandinavian Languages and Literature
- 2 members appointed by the Faculty of Arts
- 1 representative of the administration appointed by the
University director.

The decision by the University Senate did not otherwise entail any changes in the plan for the project as presented here.

Project Plan

1. Objectives

The primary objectives of the project are:

- to produce a complete, machine-readable version of Ludwig Wittgenstein's Nachlaß
- to develop software for presentation and computer-assisted text analysis for scholarly work
- to make the machine-readable texts and analysis tools available to faculty at the University of Bergen and to visiting scholars

The secondary objectives are:

- to develop general competence and generally applicable systems of registration and software for preparation, treatment and analysis of primary texts.
- to contribute to an increase in cooperation between the relevant scholarly milieus at the University of Bergen and international Wittgenstein research
- to establish and develop cooperation between the professional computer milieus at the Faculty of Arts at the University of Bergen and national and international groups of computer users in related disciplines, particularly within the program known as the Text Encoding Initiative.

2. Organization and Management

The project is entitled **The Wittgenstein Archives at the University of Bergen (WAB)**.

WAB is organized as a project at the Department of Philosophy. The project is to a certain extent externally financed and has a separate budget and a project board. The project employees have full voting rights at the Department of Philosophy.

The project is managed by a project director (Research Fellow-NAVF Claus Huitfeldt) and a project supervisor (Professor Tore Nordenstam). The managing board of WAB is a Project Board with the following members:

- 2 members from and appointed by the Department of Philosophy
- 1 member from the Norwegian Term Bank appointed by the Department of Scandinavian Languages and Literature
- 1 member from and appointed by the Department of German
- 1 member appointed by the Faculty of Arts
- 1 representative of the Administration appointed by the University director.

The Project Board elects its chairman. WAB's Director is secretary of the Board.

The Project Board proposes a budget for WAB to the responsible administrative bodies and is to supervise the project to ensure that it is in accordance with accepted plans and budgets. The Project Board is to report to the responsible superior administrative bodies and to keep the departments which are represented in the Board informed of the progress of the project.

As supervisor, Professor Nordenstam will have the right to draw funds, and will assist the director in all scholarly questions. Reports to the Project Board of the progress of the project are to be signed both by the director and the supervisor.

WAB is to be located at the Norwegian Term Bank, Department of Scandinavian Languages and Literature. WAB cooperates with the Norwegian Term Bank on computer-assisted and daily administrative services.

Funds for the project from external sources are administrated by the Department for Research Management at the University of Bergen.

3. Personnel and Division of Labour

The project has three employees:

- 1) Director - full time
- 2) Executive officer - full time
- 3) Scholarly consultant - half time

In addition, several members of the permanent staff of the Department of Philosophy will be connected to the project.

The director is responsible for daily operations and administration of the project, as well as development and maintenance of software. In addition to competence in philosophy and administration, the director therefore has to have highly specialized competence and skills in computer use.

Research Fellow Claus Huitfeldt has accepted the position as project director, and has applied to NAVF for permission to allocate 35-45% of his work time to administration and tasks related to computer systems. The remainder of his work time will be spent on his own research.

Huitfeldt's research for a doctorate (dr.art.), will be connected both to philosophical and to information technological aspects of the project. Huitfeldt's own research will therefore also be a contribution towards the objectives of the project. Huitfeldt has carried out extensive preliminary work on these aspects of the project.

The main tasks of the executive officer will be the transcription of the primary texts. He will also do the first proof-reading and miscellaneous office work. The executive officer therefore has to have skills in word processing or typing as well as a working knowledge of Wittgenstein's ideas and high competence in German - preferably the position should be filled by a native German speaker. The position will therefore also be advertised at German and Austrian universities.

The tasks of the scholarly consultant will be to supervise the quality of the registration standard in the early phase of the project, to regularly check the quality of the texts, and to provide scholarly language assistance during the development and adaptation of methods for computer-assisted text analysis.

The scholarly consultant should have a university degree in German language and should at least have the qualifications of a university lecturer. Presumably it will be possible to combine the above-mentioned tasks with research on the project material. If so, it may be necessary to evaluate the time stipulated for these tasks in relation to the time spent on personal research. If the scholarly consultant does not wish to relate his own research to the project, some transcription work may be allocated to this position.

The supervisor, Professor Tore Nordenstam, will assist the director in scholarly questions. Nordenstam will also serve as Huitfeldt's tutor in his degree work. In this manner Nordenstam will also be involved in the scholarly work of the project in his capacity of tutor.

Also others of the faculty of the Department of Philosophy will be connected to the project. Senior Lecturer Kjell S. Johannessen will take part in the activities of the Archives as an advisor in questions of interpretation and editing. In addition, both Senior Lecturer Johannessen and Senior Lecturer Arild Utaker wish to relate parts of their own research and teaching to the project.

The Department of Philosophy estimates the expected annual input by their faculty at between one and one-and-a-half man years of research.

Hence, the project will encompass research at doctorate as well as at post-doctorate levels. It will include work in philosophy and in information technology for the humanities, and may also comprise research in German.

4. Premises, Administrative Routines and Infrastructure

The Wittgenstein Archives is located at the premises of the Norwegian Term Bank, Strømgaten 53. As of 01.06.90 the project occupies one office with two work spaces, as of 01.09.90, one additional office. The offices have their own telephone connection. On account of the extensive cooperation with researchers who are not formally employed by the project, more office space should be made available for the project in the not too distant future.

Since the Archives is to be opened for visiting scholars as of 01.09.91, it will be imperative to secure for visitors at least one relatively large office more or less adjacent to the offices of the project employees. In the event that there is no available office space on the current premises of the Norwegian Term Bank, one must consider the possibility of connecting the offices of the Archives to premises in Strømgaten 51.

When the Archives is opened for visitors, the Project Board should ensure that the need for work space is evaluated in relation to the number of visitors. As the Archives will be a showcase, one should also see to that the premises dedicated to visiting scholars are of a high standard.

The Archives runs its daily administrative and computer-related services in cooperation with the Norwegian Term Bank. This means that the project employees are permitted to use such office equipment as copier, printers, etc, and receive the necessary assistance with office duties and computer operations from the Norwegian Term Bank. In the event that this incurs extra expenditure of any significance for the Norwegian Term Bank, it is to be compensated by project funds. Practical details are to be worked out in an agreement between the project director and the manager of the Norwegian Term Bank.

The Department for Research Management of the University of Bergen is responsible for keeping and implementing the externally financed budget and does the accounting for the project. The salary budget is to be administered directly by the Department for Research Management; funds for operations and investments are administrated by appropriation by the project supervisor.

5. Progress Plan

The plan is to complete the most significant elements of the system software and approx. 7,500 pages of text in the period 01.06.90-31.12.93. This work comprises:

- Revising, enhancing and developing further the software tools for preparation and analysis of text developed by the Norwegian Wittgenstein Project (NWP), in addition to the development of further computer programs.

Plans and specifications for this work are to a large extent already developed by Claus Huitfeldt, and are available in a draft version. The work load connected to these tasks will be greatest in the first year of the project, and will gradually decrease thereafter. The registration standard is to be developed in cooperation with the scholarly consultant. Beyond that, this work will be carried out by the project director.

- Conversion and completion of approx. 3,200 pages of transcriptions transferred from NWP at the outset of the project.

This work will be done in two phases: 1) Automatic conversion will be carried out by the project director in the course of the first one and a half years of the project. 2) The transcriptions will be completed in the course of the third year of the project. This work (estimated at 30 pages per day) will be carried out by the executive officer of the project with the assistance of the scholarly consultant. Hence the material will be in functioning order after the 3rd half-year of the project, but will be completed only after the 6th half-year period.

- Transcription and completion of another approx. 4,300 pages of text ("new" material), mainly consisting of the 18 "Bände" (catalog nos. 105-122) from the period 1929-1940. This work will be started in the course of the 1st half-year period with a small pilot production of approx. 200 pages, and be finished in the course of the 5th half-year period. The executive officer will do the transcription (estimated at 16 pages per day + one day per text) and the first proof-reading (estimated at 32 pages per day + one day per text), the scholarly consultant will be responsible for the quality control and possibly additional proof-reading (estimated at 20 pages per day).

- The development and adaptation of routines and computerized material for computer-assisted text analysis. This is a matter of adapting methods for dealing with such factors as orthographic deviations, root lemmatizing, separation of homographs, concatenations, abbreviations, etc. This work will also entail an extensive treatment of word lists for the text corpus. To a large extent this work may be automatized, but will also include a considerable manual effort. This work will be carried out in cooperation between the project director, the scholarly consultant and the executive officer mainly in the course of the two last half-year periods of the project.

2nd half of 1990:

- Revision and optimization of the registration standard, software for transcription support, filtering profiles and paper print-outs.
- Conversion of 1600 pages transferred from NWP
- Transcription of 200 pages of "new" material (pilot production)

At this point there will be available a total of 3,400 pages in machine-readable form, and 1600 pages of these will be in functioning order.

1st half of 1991:

- Further development and optimization of software for screen display, indexing and search in individual texts, as well as print-outs of lists ordered alphabetically and by frequency, etc.
- Conversion of 900 pages of the NWP material
- Transcription of 1050 pages of "new" material
- Quality control and completion of 1500 pages

At this point there will be available a total of 4,450 pages in machine-readable form, 3,750 pages will be in functioning order and 1,500 pages will be completed.

2nd half of 1991:

- "Opening" the Archives to visiting scholars.
- Development of indexing software and search system for text with filtering profiles to enable the user software to address the complete corpus simultaneously.
- Conversion of 700 pages of the NWP material
- Transcription of 1050 pages of "new" material
- Quality control and completion of 1500 pages

At this point there will be available a total of 5,500 machine-readable pages in functioning order, and 3,000 pages of these will be completed.

1st half of 1992:

- Optimization and integration of search systems for text with programs for the presentation of index, concordance and frequency word list. Program for carrying out searches by similarity - "Ähnlichkeitssuche".
- Transcription of 1050 pages of "new" material
- Quality control and completion of 1500 pages

At this point there will be available a total of 6,550 machine-readable pages in functioning order, and 4,500 pages of these will be finished.

2nd half of 1992:

- Adaptation of routines and computerized material as well as development of methods for computer-assisted text analysis based on rules and word lists.
- Transcription of 950 pages of "new" material
- Quality control and completion of 1500 pages

At this point there will be available a total of 7,500 machine-readable pages in functioning order, and 6,000 pages of these will be completed.

1st half of 1993:

- Optimization, completion and documentation of the system software of the project.
- Quality control and completion of 1500 pages
- Standardisation and adaptation of word lists etc. for computer-assisted text analysis.

At this point 7,500 pages will be machine-readable, in functioning order and completed.

2nd half of 1993:

- Concluding and completing the work of standardizing and adapting the word lists for computer-assisted text analysis.
- Preparing the final report.

By the end of the project period, the following texts are to be available in transcribed and finished form: Catalog nos. 105-22, 129-30, 147, 162b, 171, 173, 175-77, 213 and 228-30.

The project will have taken a little less than 9 man years, a little more than one half of which will have gone into administration, system development and research, and the rest for textual treatment proper (transcription, first proof-reading and quality control).

To complete the project and prepare Wittgenstein's entire Nachlaß would then demand a little less than 8 additional man years for computerizing and preparing the text. It should be possible to carry out this work within a 2 1/2-year extension of the project by employing two executive officers and one scholarly consultant in full time positions. This estimate presupposes that it will not be necessary to develop the computer systems further for the extension of the project.

6. Budget for the Period 01.06.90-31.12.93

1) Equipment etc.

1990

1 work station - director	45,000
1 work station - prof. consultant	15,000
1 work station - exec. officer	15,000
Software	30,000
Office accessories	10,000
TOTAL	115,000

1991

1 work station, visitors	15,000
Laser printer	20,000
TOTAL	35,000

2) Salaries

- a) Director, full time position for 43 months,
01.06.90-31.12.93
- b) Executive officer, full position for 40 months,
01.09.90-31.12.93

The budget is based on State salary grade 25 for director and executive officer.

3) Operations

Cost of running operations (telephone, postage, photocopying, literature, accessories) is set at NOK 60,000 per year.
Travelling is estimated at NOK 50,000 per year.

TOTAL: NOK 110,000 per year.

4) Total budget 01.06.90-31.12.93 (in NOK thousands):

	1990	1991	1992	1993
Director	110	188	188	188
+ soc. exp. ¹	43	73	73	73
Exec. officer	63	188	188	188
+ soc. exp. ¹	24	73	73	73
Equipment	115	35	-	-
Operations	55	110	110	110
TOTAL	410	667	632	632

¹ Social expences and employment fee

7. Financing Plan for the Period 01.06.90-31.12.93

This plan for financing the project is based on support from the University of Bergen, NAVF, and external funding. None of these possible sources of financial support has per date indicated their support of the project. The plan is based on the following presuppositions:

1990

- 1) Equipment etc.
By reallocating Huitfeldt's scholarship from NAVF: the scholarship includes a personal computer; value approx. NOK 15,000.
- 2) Salaries
  - a) Director. By reallocating Huitfeldt's scholarship from NAVF, NAVF will cover the salary of the project director as well as ca 15% overhead for the University of Bergen, and one presupposes that the University of Bergen therefore will not demand the regular 38.9% to cover social expences and employment fee.
  - b) Executive Officer.

- 3) Operations

1991

- 1) Equipment etc.

- 2) Salaries
  - a) Director. Covered by NAVF, as for 1990.
  - b) Executive Officer. Covered by the budget of the University of Bergen.
- 3) Operations
Covered by the budget of the University of Bergen.

1992

- 1) Equipment etc.
No expences planned for 1992
- 2) Salaries
  - a) Director. Covered by NAVF as for 1991 up until 15.05.1992.
  - b) Executive officer. Covered by the budget of the University of Bergen, as for 1991.
- 3) Operations
Covered by the budget of the University of Bergen, as for 1991.

1993

- 1) Equipment etc.
No expences planned for 1992.
- 2) Salaries
  - a) Director.

  - b) Executive officer. Covered by the budget of the University of Bergen, as for 1992.
- 3) Operations
Covered by the budget of the University of Bergen, as for 1992.

Budgeted expences and financing plan may thereby be correlated as follows (all figures in NOK thousands):

	1990	1991	1992	1993	TOTAL
Expences	410	667	632	632	2,341
Financed by NAVF	168	261	98	-	527
Financed by the Univ. of Bergen	-	406	371	371	1,148
Rest/ uncovered expences	242	-	163	261	666

The plan presupposes that the project employs one scholarly consultant in 1/2 position for 43 months (01.06.90 - 31.12.93). As the plan presumes that a permanent faculty member of the University of Bergen will fill this position, we find it correct not to include the salary for this position in the budget.

Furthermore, one expects the permanent faculty of the Department of Philosophy to put a considerable effort into tutoring and research. For the same reasons as above we have not deemed it correct to estimate the value of this effort for budgetary purposes.

Taken together, the expected input from the Departments of German and Philosophy and the contribution of the Department of Scandinavian Languages and Literature in the form of cooperation between WAB and the Norwegian Term Bank with regards to premises etc. means that the actual contribution of the University of Bergen to the project may be said to be considerably larger than what appears from the figures above.

As appears from the table, the uncovered financial needs for 1990 are NOK 242,000. For this amount we seek funding from external sources. The reason for the sharp increase in this figure for 1992 and 1993 lies in the fact that NAVF's responsibility for financing Huitfeldt's salary expires 15.05.92. The Project Board suggests as a possible solution an extension of Huitfeldt's position, financed either by NAVF or by the University of Bergen.

IV. Annual report 1990

1. Personnel

1.1 Employees and Conditions of Employment

Employees at the Wittgenstein Archives in the period:

Senior Lecturer Dinda L. Gorlée, half time, 01.08.-31.12.

Director Claus Huitfeldt, full time, 01.06.-31.12.

Executive officer Alois Pichler, full time, 18.09.-17.12.

Office Secretary Liv-Grethe Gudmundsen has been employed by the project on an hourly basis. Visiting scholar Josef G.F. Rothhaupt has been assigned to work for the project.

Gorlée is permanently employed at the Department of Romance Languages and Literature, University of Bergen, and since 01.08.90 the Faculty of Arts has permitted her to work at the Wittgenstein Archives in the one half of her position which is allocated to personal research.

Huitfeldt is Research Fellow-NAVF, and functions according to an agreement with NAVF as director of the Wittgenstein Archives, spending up to 45% of his work time on administrative and computer system tasks. Pichler's position is financed by the budget of the Wittgenstein Archives.

Gudmundsen is employed by the Norwegian Term Bank, Department of Scandinavian Languages and Literature, University of Bergen.

Rothhaupt is a doctorate student in philosophy at Hochschule für Philosophie in Munich, and holds a scholarship from the Konrad Adenauer-Stiftung.

Gorlée is a citizen of The Netherlands, Huitfeldt is Norwegian, Pichler Italian and Rothhaupt German. The working language of the Wittgenstein Archives is English.

1.2 Work Time

Huitfeldt	1/1 pos. 01.06.-31.12., 3 weeks sick leave	6 months
Gorlee	1/2 pos. 01.08.-31.12., 5 weeks leave	2 months
Pichler	1/1 pos. 18.09.-17.12.,	3 months
TOTAL		11 months

In addition, Gudmundsen has worked a total of 15,5 hours, and Rothhaupt's contribution may be estimated at one month's work.

According to the project plan, a scholarly consultant was to be employed by 01.06. and the executive officer for the period 01.09.-31.12.

Gorlée's employment at the project started 01.08., and for technical reasons it was only possible to employ Pichler for the period 18.09.-17.12.

The total work time was therefore reduced by 3 months compared to what was estimated for these positions. If we adjust the figures for Rothhaupt's mandatory work input, as well as leaves and sick periods, the total work time of the period was approx. 4 months less than presupposed in the project plan.

1.3 Division of Labour

The period has been characterized by the fact that the project is in the process of starting up. Much time has therefore gone into the acquisition of necessary equipment and furnishing work places, and into establishing administrative routines and contacts.

The project does not employ office help of its own. More than one half of the director's regular work time has therefore been taken up by office work, even though other employees have also participated in this work. A considerable part of Gorlée's and Pichler's working hours has been spent on training. Otherwise the division of labour has mainly been as follows:

Gorlée: Professional language assistance related to establishing the registration standard. Assistance with contacts and correspondence in English and minutes from staff meetings.

Gudmundsen: Files, purchases, following up on budget and accounts, contact with the Personnel Section, etc.

Huitfeldt: Managing and administration. Administration of scholarly activities. Development of computer methods and programming. Establishing the registration standard. Correspondence. Applications for support for the project. International contacts.

Pichler: Participation in establishing the registration standard in the form of pilot transcription etc. Cataloging and copying primary source material.

Rothhaupt: Participation in establishing the registration standard.

2 Administration and Infrastructure

2.1 The Project Board

The Project Board consists of the following:

Office Manager Hilde H. Bretvin, University Senate Secretariat
Senior Lecturer Kjell S. Johannessen, Department of Philosophy
Senior Exec. Off. Knut Ivar Jonassen, the Norwegian Term Bank
Professor Tore Nordenstam, Department of Philosophy
Professor Beatrice Sandberg, Department of German
Professor Orm Øverland, the English Department

Professor Nordenstam is project supervisor under the Department of Philosophy. Professor Sandberg was elected chairman of the Project Board in a session on 29.05.90. Professor Øverland has been on research leave in the period.

The Project Board has held two meetings during the period:
29.05.90 and 04.10.90.

2.2 Daily Administrative Work

In accordance with the project plan, an agreement between the Wittgenstein Archives and the Norwegian Term Bank was established on 20 August 1990, setting the terms for cooperation on premises, administrative and computer services.

The position of executive officer was advertised with an application deadline of 25.07.90. The Project Board appointed Nordenstam and Sandberg to assist Huitfeldt in the evaluation of applications. 17 applicants, most of whom were well or very well qualified for the position, made this a considerable task. The evaluation committee met on 03.08.90 and presented a unanimous proposition.

Among other things because the person employed in the position is not a Norwegian citizen, employing him led to a number of administrative tasks connected to residence and work permissions, wages and taxes etc.

According to the original project plan for the current period, the project was supposed to employ three people, one of whom was to have his work place at a different department, and there were not to be any visiting scholars until 01.06.91.

Instead, all three employees were given permanent office places at the Archives. In addition, the project received a visiting scholar as of 20.08.91. Since four as opposed to two employees had their work places at the Archives, there was a resulting increase in administration.

In the course of the period, the Wittgenstein Archives was given the status of an independent responsible unit of the University of Bergen. The Department for Research Management is responsible for the implemen-

tation of the externally financed budget and does the accounts of the project. Salaries are administrated directly by the Department for Research Management; funds for operations and investments are administrated on appropriation by the supervisor. Bills are passed for payment by Nordenstam or Sandberg and endorsed by Huitfeldt.

In the course of the period, much time was spent in making sure that administrative units of the University of Bergen put into effect the decisions made by the University Senate as a result of the establishment of the Wittgenstein Archives.

In the course of the period there have been ten staff meetings. At these meetings Gørlée, Huitfeldt, Pichler and Rothhaupt have participated. The meetings have served the purpose of sharing information and coordinating the work. The high frequency of these meetings is primarily a result of the fact that there was a need for frequent meetings to discuss the work with the registration standard (Cf. IV.3.1). The minutes from these meetings are available.

2.3 Staff Training

Gørlée had no basic training in the use of MS-DOS machines when she joined the project, and it was impossible to find an institution that offered courses in English in MS-DOS. As a result she has acquired the skills on her own.

Gørlée and Pichler had no training in WordPerfect when they joined the project, and it was impossible to find an institution that offered courses in English WordPerfect. Hence they have acquired these skills on their own.

In addition, Gørlée and Pichler have acquainted themselves with the use of an internally developed error finding parser complete with editor (Cf. IV.3.2).

Gørlée has given a weekly course in English at the Wittgenstein Archives. The course is intended for staff only, but has also had external participants.

Pichler and Rothhaupt have taken a course in Norwegian at the Section for Norwegian as a Second Language, the Department of Scandinavian Languages and Literature.

2.4 Premises

According to the original project plan, the Archives was to occupy two offices at the Norwegian Term Bank. Due to the increase in staff, it was necessary for employees to share offices for a period of time. This led to a difficult work situation since neither the type of work nor the office space was suited for this.

The problem was solved partly by the Norwegian Term Bank vacating yet another office for the benefit of the Archives, and partly by the fact that the Faculty of Arts funded the refitting of one additional office for the Norwegian Term Bank on the 1st floor of Strømgaten 53.

Hence the Wittgenstein Archives today disposes all four offices on the 3rd floor of Strømgaten 53. The project has access to a conference room on the same floor together with the Norwegian Term Bank. Furthermore the project employees have access to all the common rooms of the Norwegian Term Bank, including the photocopier and printer room, library and lunch room.

2.5 Equipment

Included in Huitfeldt's scholarship was a 286 computer which thereby is put at the disposal of the project. The project's own budget has financed another 386 computer and two 286 computers as well as two matrix printers. The Wittgenstein Archives today disposes:

- 1 Olivetti M380 386 computer with 80 MB hard disc
- 2 Olivetti M290 286 computers with 40 MB hard disc
- 1 Copam PC 286c 286 computer with 40 MB hard disc
- 2 OKI 182 Elite matrix printers

By agreement with the Norwegian Term Bank, the Wittgenstein Archives also has access to an Apple IINTX laser printer, a Canon copier, telefax, gateway to the broad band network and other technical equipment.

2.6 Library Aquisitions

By the end of the period the Wittgenstein Archives had placed orders for all of Wittgenstein's published works.

In the course of the period the Wittgenstein Archives had free subscriptions of the newspapers Die Zeit and Die Welt, and of the periodicals IBF-Spektrum and Merkur.

3. System Development

3.1 Registration Standard

The main part of the project work carried out in the course of the period consisted of work on the project registration standard. This work took its starting point in a draft prepared by Huitfeldt before the start of the project. This draft was discussed by all co-workers, on the basis of, among other things, studies of available copies of the original texts.

Ten staff meetings were organized in the course of the period, at which the registration standard was discussed in detail. The participants at these meetings were Gorlée, Huitfeldt, Pichler and Rothhaupt. Gorlée and Rothhaupt prepared written commentaries for several of these meetings.

In the course of the period, the drafted registration standard was revised three times. Pilot transcription was started on the basis of the last version. However, this work was not completed, largely as a result of three conditions: (1) The work load was larger than expected. (2) Employment was belated in comparison with the plan. (3) The director was on sick leave during the most critical phase of the work.

3.2 Specialized Software

The computer program for transcription support with error-finding parser and built-in editor was completed in the course of the period. The program is tested in practical work and functions as presupposed, but is still not completely stable. Some work on optimizing remains.

A program for print-out filtering which synchronizes the main text and the markings (apparat) is completed as far as the registration standard permits.

A general conversion program for recoding the texts of the Norwegian Wittgenstein Project is completed as far as the registration standard permits.

3.3 Adaptation of General Software

The project is based on the MS-DOS operation system versions 3.3 and 4.0, WordPerfect version 5.1, and TurboPascal Professional version 5.5 including all the Tool Boxes, version 4.0.

Since the working language of the project is English, it has been necessary to employ English versions of all the programs. This has not raised any problems, apart from the fact that Scanwest Olivetti for a long time was unable to provide an English version of MS-DOS version 3.3 and has still not delivered the manuals for this version.

3.4 Surveying and Testing Other Software

During the project period some work has been done to survey other software for possible use in the project, but no testing has been carried out.

4. Adapting and Preparing the Texts

4.1 Primary Sources

In 1976 the departments of philosophy of the four Norwegian universities and Oslo University Library purchased a paper copy of the so-called Cornell copy of Wittgenstein's Nachlaß. The copy is registered at the Manuscript Collection of the University of Oslo.

By agreement with the Manuscript Collection this copy is now deposited at the Wittgenstein Archives, where it is in daily use. The material comprises more than 15,000 pages in 99 volumes, and is the largest single collection of Wittgenstein's Nachlaß which is generally available.

However, the Cornell copy does not contain those parts of Wittgenstein's writings which have been brought to light since 1967, and has also certain shortcomings in that a number of pages are left out. The quality of the reproduction is also inferior in parts.

Professor von Wright has therefore made his private collection of copies of Wittgenstein's Nachlass available to the Wittgenstein Archives, so that Pichler, during his visit to Helsinki in November 1990, was permitted to copy ca 2,000 pages to replace the parts of the Cornell copy which are missing or of inferior quality. Besides, during a private visit to Helsinki, Rothhaupt was so kind as to provide additional copies.

The collection of copies at the Wittgenstein Archives is therefore practically complete, but there are still parts of the copied material which are of insufficient quality for transcription.

The Archives has therefore been permitted to borrow von Wright's copies of catalog nos. 105, 106, 107 and 169, since these could not be copied at an acceptable quality.

4.2 Cataloging

A data base of the source material has been established. The data base builds on von Wright's catalog of the Nachlass, and contains in addition cross references to the numerical system of the Cornell copy as well as information about pagination, dates etc. The data base is complete, but is constantly being updated.

4.3 Conversion

As stated above (Cf. IV.3.2) a general conversion program for recoding the texts transferred from the Norwegian Wittgenstein project is completed as far as the registration standard permits. The program is tested and has already permitted a fully automatic recoding of 1,600 pages from the Norwegian Wittgenstein Project to the present version of the registration standard.

Provided that the final standard does not deviate from this version in basic syntactical features, the conversion of those 1,600 pages may therefore be considered completed.

4.4 Primary Registration

In accordance with the project plan no regular primary registration (transcription) has been carried out during the period. As part of the work of developing the registration standard there has been a pilot transcription of 39 pages:

MS 105. verso pages 1-75
MS 115. page 118
TS 213, page 25

The project plan stipulated a pilot transcription of 200 pages.

4.5 Proof-reading and Completion

In accordance with the project plan there has been no proof-reading or completion of transcribed material in the course of the period.

4.6 Status

As of 31.12.90 a total of approx. 3,300 pages are rendered in a machine-readable form, none of which are ready for use or completed, pending the completion of the registration standard.

However, approx. 1,600 pages are ready for use within the framework of software taken over from the Norwegian Wittgenstein Project.

5. Research

5.1 Own Research

The most extensive research at the Wittgenstein Archives during the period is carried out in connection with the development of the registration standard for the project (Cf. IV.3.1). Parts of this work forms the basis for or is encompassed by Huitfeldt's research.

As stated above (cf. IV.1.3), well over one half of the work time of the director has been taken up by administration. Since the rest of his work time and a considerable amount of overtime went into necessary system development, these tasks have in fact completely replaced Huitfeldt's other research.

The research part of Gorlée's faculty position has been devoted to work at the Wittgenstein Archives. Gorlée has participated in the development of the project registration standard. In the current period she has otherwise been occupied with training in methods and technical aids used in the project. However, Gorlée is also working on a larger research project on Wittgenstein and Peirce, and in that connection she has been able to make good use of the competence and source material of the Wittgenstein Archives.

Pichler has participated in the development of the project's registration standard. Pichler's position is formally speaking a technical-administrative position, but parts of his work at the Archives appear able to fit into or form the basis for later research work aimed at a doctoral degree. In addition to transcription, this concerns among other things the cataloging (cf. IV.4,2) and other source studies (cf. IV.6.1).

5.2 Visiting Scholars

In connection with his own research, Rothhaupt has gained thorough knowledge of most aspects of Wittgenstein's Nachlass. On the basis of this research, he has functioned as a consultant in connection with the development of the project's registration standard.

Rothhaupt's own research project is a study of Wittgenstein's theory of colour and of the origin and development of this colour theory as it is manifested in Wittgenstein's latest writings from the period 1949-51. According to Rothhaupt's own report, his stay at the Wittgenstein Archives and having access to the source material, has been a substantial contribution to this work.

6. Written Works

6.1 Own Works

All of the employees have presented comments in writing in connection with the development of the registration standard (cf. IV.3.1). There are at present no plans for the publication of these works, which are considered internal working notes.

Pichler has prepared a 55-page report, "Ludwig Wittgenstein, Vermischte Bemerkungen: Liste der Manuskriptquellen", for publication in the Series of the Wittgenstein Archives.

Huitfeldt has prepared an article entitled "The Wittgenstein Archives at the University of Bergen, An Early Work Report," of approx. 15 pages. This article will be published in the periodical "Computers and Philosophy".

6.2 Works by Visiting Scholars

Rothhaupt has presented two larger works in the period:

- "Wittgensteins Architektonik", a drafted report of ca 16 pages.
- "Chronologisch-biographische und systematische Studien zur Ortung der 'späten Manuskripte' (1949-51) aus Wittgensteins handschriftlichem Nachlass", ca 50 pages.

The first report was prepared as commentary on the development of the project registration standard. Both reports are planned as parts of Rothhaupt's doctoral work.

7. Scholarly Contacts and Cooperation

7.1 Travels

A work group at the University of Bergen chaired by Senior Lecturer Johannessen is aiming to publish a book on Wittgenstein and Norway. Huitfeldt was engaged in this work at an early stage, and in that capacity he made a tour of Skjolden, Gaupne and Sogndal 14-15 August together with journalist Olav Kjelsvik.

Pichler visited Professor von Wright in Helsinki 06-13 Nov. for scholarly consultations and collecting source material (cf. IV.4.1).

Rothhaupt carried out services for the project in connection with a private visit to Helsinki in December.

On behalf of the Wittgenstein Archives, Pichler met with representatives of the Brenner-Archives during a private holiday in Innsbruck in December.

7.2 Project Presentations and Promotion

The Wittgenstein Archives has been presented through major articles in "Nytt fra Universitetet i Bergen", Dagbladet, Sogningen, Vagant, Arr and IBF-Spektrum (Austria).

The project has also been presented in the Times Literary Supplement and in the Norwegian Broadcasting Corporation's program "NotaBene" on Channel P2.

7.3 Other Scholarly Contacts and Cooperation

During the period the Wittgenstein Archives has had informal contacts with representatives of the Norwegian Computing Centre for the Humanities.

The Wittgenstein Archives has entered into an agreement with Agderforskning (Agder Research Centre) on an intended cooperation with the IbsenBase research project.

In the course of the period the Wittgenstein Archives has presented two formal reports to Wittgenstein's literary executors. The project has enjoyed the continuous scholarly advice and cooperation of Professor von Wright, Helsinki.

In October/November the Wittgenstein Archives was contacted by Forschungsinstitut Brenner-archiv, Innsbruck, which raised the question of formalized scholarly cooperation.

Huitfeldt is appointed member of the Text Representation Committee of the international project Text Encoding Initiative.

8. Arrangements

8.1 Own Arrangements

A series of staff seminars was organized by Professor Nordenstam during the period. Besides Nordenstam the seminar committee has consisted of Senior Lecturer Kjell S. Johannessen, Researcher Harald Grimen, Rothhaupt, Pichler and Huitfeldt. Three seminars have been arranged during the period:

26.10.: Information meeting

14.11.: Project presentation by Rothhaupt

12.12.: Christmas Luncheon including a showing of the video program "Wittgenstein - A Life", produced by BBC and lent out by the Photographic Collection at the University Library.

At the latter meeting the entire Project Board and all employees of the Wittgenstein Archives as well as employees of the Norwegian Term Bank participated.

Rothhaupt and Gorlée have organized a seminar for teachers and students at the College of Architecture in Oslo. The seminar will be given in January 1991.

8.2 Participation in Other Arrangements

Huitfeldt participated in the American Philosophical Association's annual meeting in Boston, Massachusetts, 27-30 December where a separate symposium arranged by the APA Committee on Computer Use was dedicated to the Wittgenstein Archives. Huitfeldt was the main speaker of this symposium. Commentator was Professor Ronald Suter fra Michigan State University. The seminar was chaired by Professor Jaakko Hintikka, Boston University, and Leslie Burkholder, Carnegie Mellon University.

9. Accounts

In 1990 the Wittgenstein Archives received the following allocations:

From the Meltzer Fund:NOK 200,000

From the Nansen Fund:NOK 62,000

From the Senate of the University of Bergen:NOK 42,000

TOTALNOK 304,000

In addition, Huitfeldt's salary was financed in full by NAVF (a full-time position for 7 months, approx. NOK 167,000 incl. social expenses and employment fee). Gorlée is employed at the Department of Romance Languages and Literature. The salary for this position (a half-time position for 5 months, stipulated at NOK 67,000 incl. social expenses and employment fee) will therefore not appear in the project budget

either. If these positions are included, the total budget of the project for 1990 amounted to approx. NOK 538,000.

The major elements of the budget and accounts for 1990 are as follows:

	Budgeted	Spent	Rest
Salary exec. officer	65,358.-	61,766.79	3,591.21
Equipment	100,000.-	74,578.-	25,422.-
Operations	30,000.-	25,873.62	4,126.38
Travels	25,000.-	14,286.60	10,713.40
Miscellaneous	83,642.-	0.-	83,642.-
TOTAL:	304,000.-	176,505.01	127,494.99

A number of expenses which were estimated for the project for 1990, will not fall due until 1991, on account of shorter employment of the executive officer than presupposed, and illness with corollary adjustments of the progress plan, etc. The available amount, NOK 127,494.99, will be transferred to the 1991 budget.

10. Summary and Evaluation

According to the original plan, the practical work objectives for the period were as follows:

- " - Revision and optimization of the registration standard, software for transcription support, filtering profiles and paper print-outs.
- Conversion of 1600 pages transferred from NWP
- Transcription of 200 pages of "new" material (pilot production)

At this point there will be available a total of 3,400 pages in machine-readable form, and 1600 pages of these will be in functioning order."

By the end of the period the registration standard was not completed. This is of vital importance for the progress of the project, and has influenced other parts of the work. Apart from this, the progress is according to plan as far as possible as long as the registration standard is still not completed.

In addition, work has been carried out on the project which was not stipulated in the plan for the period. We wish to draw particular attention to the following:

- The copies of the primary source are completed and cataloged.
- An series of staff seminars with external participation has been arranged.
- A list of correspondences between parts of the published works and the source material (cf. IV.6.1) has been worked out.
- A visiting scholar has worked on the project through most of the period.

The reasons why the project plan has not been fulfilled on the above-mentioned points are as follows:

- The total work time on the project during the period was 10.5 months, whereas the plan presupposed 14.5. Two of the project employees had shorter employment time than stipulated.
- The project has not received the assistance of a scholarly consultant with German competence comparable to a university lecturer as presupposed in the project plan.
- A total of 4 people, as opposed to 2 according to the plan, have had their work places at the Archives. Even if this primarily is a boon to the project, it has also led to an increase in administration.
- The administrative tasks have been considerably underestimated from the start.

An overall evaluation shows that the project is behind schedule on certain points, but also that work is carried out which exceeds the plan.

Bergen, 3 June 1991

Tore Nordenstam
Project Supervisor

Claus Huitfeldt
Project Director

Skriftserie fra Wittgensteinarkivet ved Universitetet i Bergen:

Working Papers from the Wittgenstein Archives at the University of Bergen:

No. 1: Alois Pichler: "Ludwig Wittgenstein, Vermischte Bemerkungen: Liste der Manuskriptquellen - Ludwig Wittgenstein, Culture and Value: A List of Source Manuscripts", 1991.

ISBN 82-91071-00-4. 52 pages. German- English parallel text. Price NKr 50.

No. 2: "The Wittgenstein Archives at the University of Bergen -Background, Project Plan and Annual Report 1990", 1991.

ISBN 82-91071-01-4. 60 pages. Norwegian-English parallel text. Free.

ISBN 82-91071-01-4

ISSN 0803-3137